

Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. LP74/2024
din 11.04.2024

privind acțiunile climatice

Publicat : 16.05.2024 în MONITORUL OFICIAL Nr. 209-212 art. 293 Data intrării în vigoare

UE

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune:

a) art. 1, art. 2, art. 3a, art. 3g, art. 3ga, art. 3gd, art. 3ge, art. 3h, art. 4-6, art. 10d, art. 12, art. 14, art. 15, art. 15a, art. 18, anexa I, anexa IV și anexa V din Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Uniunii și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului (text cu relevanță pentru SEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 275 din 25 octombrie 2003 (CELEX: 02003L0087), astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva (UE) 2023/959 a Parlamentului European și a Consiliului din 10 mai 2023 de modificare a Directivei 2003/87/CE de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Uniunii și a Deciziei (UE) 2015/1814 privind înființarea și funcționarea unei rezerve pentru stabilitatea pieței aferentă schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră;

b) art. 1, art. 15 și art. 16 din Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanta uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 328 din 21 decembrie 2018 (CELEX: 32018R1999), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2023/857 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 aprilie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2018/842 privind reducerea anuală obligatorie a emisiilor de gaze cu efect de seră de către statele membre în perioada 2021-2030 în vederea unei contribuții la acțiunile climatice de respectare a angajamentelor asumate în temeiul Acordului de la Paris și a Regulamentului (UE) 2018/1999;

c) art. 2, art. 4, art. 5, art. 9 și art. 11 din Regulamentul (UE) 2021/1119 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 iunie 2021 de instituire a cadrului pentru

realizarea neutralității climatice și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 401/2009 și (UE) 2018/1999 („Legea europeană a climei”), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 243 din 9 iulie 2021 (CELEX: 32021R1119);

d) art. 1-4 și art. 16 din Regulamentul (UE) 2015/757 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2015 privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de dioxid de carbon generate de transportul maritim și de modificare a Directivei 2009/16/CE (text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 123 din 19 mai 2015 (CELEX: 32015R0757), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2023/957 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2015/757 pentru includerea activităților de transport maritim în schema UE de comercializare a certificatelor de emisii și pentru monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră suplimentare și a emisiilor de la alte tipuri de nave;

e) art. 1 și art. 3-7 din Directiva 1999/94/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 1999 privind disponibilitatea informațiilor cu privire la consumul de carburant și emisiile de CO₂ destinate consumatorilor la comercializarea autoturismelor noi, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 12 din 18 ianuarie 2000 (CELEX: 31999L0094), astfel cum a fost modificată ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1137/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2008 de adaptare la Decizia 1999/468/CE a Consiliului a anumitor acte care fac obiectul procedurii prevăzute la articolul 251 din tratat, în ceea ce privește procedura de reglementare cu control - Adaptare la procedura de reglementare cu control - Partea întâi.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Obiectul și scopul legii

(1) Prezenta lege stabilește cadrul normativ în domeniul acțiunilor climatice orientate spre realizarea obiectivului de atingere a neutralității climatice până în anul 2050, în vederea îndeplinirii obiectivului pe termen lung privind temperatura globală prevăzut în Acordul de la Paris, ratificat prin Legea nr. 78/2017, precum și cadrul normativ pentru realizarea de progrese în vederea îndeplinirii obiectivului global în materie de adaptare la schimbările climatice.

(2) Scopul prezentei legi este de a asigura reducerea treptată și ireversibilă a emisiilor de gaze cu efect de seră în vederea protecției sănătății umane, integrității ecosistemelor și a biodiversității împotriva amenințărilor pe care le reprezintă schimbările climatice, de a consolida capacitatea de adaptare, de a reduce vulnerabilitatea societății la schimbările climatice și de a spori reziliența climatică, aplicându-se mecanismul financiar de stabilire a prețului pentru emisiile de dioxid de carbon (în continuare și *emisiile de CO₂*) și principiul „poluatorul plătește”.

Articolul 2. Domeniul de aplicare

(1) Prevederile prezentei legi se aplică emisiilor antropice provenite din surse și

reținerilor prin sechestrare de către absorbanți a gazelor cu efect de seră, care sunt stabilite de Sistemul național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

(2) Normativele, condițiile și limitele aplicabile gazelor fluorurate cu efect de seră sunt reglementate prin Legea nr. 43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră.

Articolul 3. Obiectivele prezentei legi

Prezenta lege are următoarele obiective:

a) asigurarea elaborării și punerii în aplicare a documentelor de politici și de planificare pentru realizarea obiectivelor și atingerea țintelor naționale stabilite în conformitate cu Acordul de la Paris, precum și a obiectivelor privind energia și clima stabilite în temeiul Tratatului de constituire a Comunității Energetice la care Republica Moldova a aderat prin Legea nr. 117/2009 (în continuare - *Tratatul Comunității Energetice*);

b) asigurarea planificării alocării mijloacelor financiare necesare, în vederea realizării progresului privind dezvoltarea cu un nivel redus de emisii de gaze cu efect de seră și sporirea rezilienței climatice, în conformitate cu obligațiile stabilite în Acordul de la Paris și în Tratatul Comunității Energetice;

c) asigurarea monitorizării complete, actuale, transparente, exacte, coerente și comparabile a emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și a raportării integrate privind progresul înregistrat în elaborarea și implementarea politicilor de atenuare și adaptare la schimbările climatice;

d) asigurarea accesului publicului la informațiile privind planificarea în domeniul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră și al adaptării la schimbările climatice, elaborarea documentelor de politici și de planificare în domeniul atenuării și al adaptării la schimbările climatice și evaluarea realizării acestora.

Articolul 4. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

absorbție sau *reținere prin sechestrare* - proces, activitate sau mecanism care elimină prin absorbție sau sechestrare din atmosferă un gaz cu efect de seră, un aerosol sau un precursor al unui gaz cu efect de seră;

adaptare - proces de ajustare, determinat de om, a sistemelor naturale și antropice la variabilitatea climatică curentă sau la viitoarele schimbări climatice în scopul atenuării daunelor sau al explorării oportunităților benefice;

adaptare bazată pe ecosistem - soluție bazată pe mediul natural, care valorifică biodiversitatea și serviciile ecosistemice pentru a reduce vulnerabilitatea și a spori reziliența climatică;

armator - persoană fizică sau juridică care exploatează o navă, indiferent dacă o exploatează în calitate de proprietar al acesteia sau în alt temei legal;

autoturism nou - autoturism care nu a mai fost vândut unei persoane care l-a cumpărat cu altă intenție decât cea de a-l vinde sau de a-l furniza unui terț;

capacitate de adaptare - capacitate a unui sistem de a se adapta la schimbările climatice, inclusiv la variabilitatea climatică și la fenomenele meteorologice extreme, pentru a atenua potențiale daune și de a valorifica oportunitățile emergente sau de a gestiona consecințele;

călătorie - deplasare a unei nave care începe sau se termină într-un port de escală și este utilizată pentru transportul de pasageri sau de mărfuri, în scopuri comerciale;

combustibili fosili - surse de energie neregenerabile pe bază de carbon, precum sunt combustibilii solizi, gazele naturale și petrolul;

companie de transport maritim - proprietar al navei sau orice altă organizație ori persoană, precum este administratorul sau navlositorul navei nude, care și-a asumat responsabilitatea pentru exploatarea navei în locul proprietarului acesteia și care, odată cu asumarea responsabilității respective, a consimțit să preia toate sarcinile și responsabilitățile impuse de Codul internațional de management pentru siguranța exploatării navelor și pentru prevenirea poluării;

contribuție națională determinată (în continuare - *CND*) - angajament luat de o țară de a-și reduce emisiile de gaze cu efect de seră și de a atenua efectele schimbărilor climatice, în temeiul Acordului de la Paris, document în care sunt stabilite țintele, obiectivele și măsurile naționale de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și de adaptare la schimbările climatice, în vederea realizării obiectivelor globale;

echivalent al dioxidului de carbon - unitate de măsură utilizată pentru a compara emisiile de diferite gaze cu efect de seră pe baza potențialului acestora de încălzire globală;

efecte adverse ale schimbărilor climatice - modificări ale mediului fizic sau ale organismelor vii, cauzate de schimbările climatice, care au efecte negative semnificative asupra compoziției, stabilității sau productivității ecosistemelor naturale și celor antropice, precum și asupra funcționării sistemelor socioeconomice sau asupra sănătății și bunăstării umane;

eliminare antropică - absorbție a gazelor cu efect de seră din atmosferă ca urmare a activității umane deliberate;

emisii antropice - eliberare în atmosferă a gazelor cu efect de seră sau a precursorilor acestora de la sursele staționare sau difuze atribuite activităților umane;

gaze cu efect de seră (în continuare și *GES*) - amestec de gaze (vapori de apă, dioxid de carbon, metan, oxid de azot, hidrofluorocarburi (HFC)), care sunt constituenți gazoși ai atmosferei, de origine naturală sau antropică, și care absorb temperatura sau radiațiile infraroșii;

instalație - unitate tehnică staționară, în care sunt desfășurate una sau mai multe dintre activitățile specificate în anexa nr. 1, precum și orice alte activități direct asociate cu

acestea, care au o legătură de natură tehnică cu activitățile desfășurate în locul respectiv și care ar putea avea efecte asupra emisiilor și a poluării;

mecanism de ajustare la frontieră a carbonului (în continuare - *MAFC*) - mecanism de ajustare la frontieră în funcție de emisiile de dioxid de carbon, implementat de Uniunea Europeană, având drept scop reducerea emisiilor de dioxid de carbon, stabilirea unui preț echitabil pentru dioxidul de carbon emis în timpul producției de mărfuri cu emisii ridicate de dioxid de carbon importate în Uniunea Europeană și încurajarea producției industriale mai curate prin intermediul unei metodologii de calculare a emisiilor încorporate, în conformitate cu Acordul de la Paris;

neutralitate climatică - realizare a unui echilibru între emisiile de gaze cu efect de seră și reținere prin sechestrare a acestora din atmosferă;

Planul național integrat privind energia și clima (în continuare - *PNIEC*) - document de bază privind planificarea strategică, care determină obiectivele naționale pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni indicate la art.7¹ alin.(4) din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, precum și politicile și măsurile corespunzătoare necesare realizării obiectivelor respective;

planificare națională a adaptării (în continuare - *PNA*) - modalitate a planificării și implementării acțiunilor de adaptare la schimbările climatice la nivel național pe termen mediu și lung, în scopul reducerii vulnerabilității și sporirii rezilienței climatice;

potențial de încălzire globală - forțare radiativă cumulativă, prin efecte directe și indirecte, într-un interval de timp specificat, rezultată în urma emisiei unui kilogram de gaz cu efect de seră, în comparație cu forțarea radiativă rezultată din emisia unui kilogram de CO₂ într-o perioadă de 100 de ani;

raport de verificare - document elaborat de către un verficator independent, care este acreditat în conformitate cu standardele de reducere a emisiilor;

reducere a emisiilor - eliminare sau reținere prin sechestrare a unui sau a mai multor gaze cu efect de seră din atmosferă ori evitare sau reducere a emisiilor unui sau mai multor gaze cu efect de seră;

reziliență climatică - capacitate a sistemelor sociale, economice sau de mediu de a gestiona perturbările climatice, prin reacții de răspuns sau transformări care le mențin funcțiile esențiale, identitatea și structura, precum și capacitatea de adaptare, învățare și transformare;

rezultate de atenuare transferate la nivel internațional - inițiative de cooperare care includ reduceri și eliminări de emisii de GES, verificate și suplimentate, precum și beneficii conexe de atenuare, rezultate din acțiunile de adaptare sau din planurile de diversificare economică, ori metode prin care acestea pot fi realizate, transferate la nivel internațional;

schimbare climatică - schimbare a modelelor meteorologice, atribuite direct sau indirect unei activități umane, care alterează compoziția atmosferei la nivel global și care se suprapune variabilității naturale a climei, observată pe parcursul unor intervale de timp

comparabile;

sechestrare a carbonului - proces prin care carbonul este absorbit din atmosferă și stocat, inclusiv în sol și în vegetație, cu excepția produselor lemnoase recoltate sau a altor tipuri de vegetație care au fost recoltate, curățate sau tăiate;

sistem climatic - totalitate formată din atmosferă, hidrosferă, biosferă și geosferă, precum și interacțiunile dintre acestea;

soluții bazate pe natură - măsuri de protecție, de gestionare durabilă și de restabilire a ecosistemelor naturale și a celor modificate, care răspund provocărilor antropice, în mod eficient și adaptabil, și care aduc beneficii oamenilor și naturii;

sursă - proces, activitate sau mecanism care degajă în atmosferă un gaz cu efect de seră, un aerosol sau un precursor al unui gaz cu efect de seră;

tranziție justă - tranziție către o economie circulară incluzivă și neutră din punct de vedere climatic, în care emisiile de GES rămase sunt reținute prin sechestrare de către absorbantii acestora, în cadrul căreia sunt create locuri de muncă și este asigurată coeziunea socială;

verificare - activitate desfășurată de către un verficator pentru a emite raportul de verificare a emisiilor de GES, în temeiul prevederilor legii;

verficator - persoană fizică sau juridică care desfășoară activități de verificare în temeiul prevederilor legii, acreditată de Centrul Național de Acreditare din Republica Moldova, în conformitate cu prevederile Legii nr. 235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității, sau a cărei acreditare este recunoscută conform legislației;

vulnerabilitate - nivel de sensibilitate sau incapacitate al unui sistem de a face față efectelor negative ale schimbărilor climatice, inclusiv variabilității climatice și fenomenelor meteorologice extreme.

Articolul 5. Principiile de bază

În vederea atingerii țintelor climatice, până în anul 2030, se aplică următoarele principii:

- a) principiul stabilirii neutralității climatice până în anul 2050;
- b) principiul reducerii echitabile și durabile a emisiilor de GES;
- c) principiul prevenirii poluării mediului;
- d) principiul precauției;
- e) principiul „poluatorul plătește”;
- f) principiul tranziției juste și echitabile;
- g) principiul angajamentelor comune în desfășurarea activităților de planificare,

raportare și monitorizare;

h) principiul transparenței și accesibilității informațiilor și datelor.

Capitolul II

TRIBUȚII ȘI RESPONSABILITĂȚI

Articolul 6. Atribuțiile Guvernului

Guvernul are următoarele atribuții:

a) aprobă documentele de politici și actele normative în domeniul reducerii emisiilor de GES și al adaptării la schimbările climatice;

b) aprobă cerințele privind mecanismele financiare climatice;

c) asigură utilizarea eficientă și transparentă a veniturilor generate din prețul pentru emisiile de CO₂;

d) coordonează activitatea tuturor autorităților administrației publice cu competențe în domeniul reducerii emisiilor de GES, al consolidării capacității de adaptare și al reducerii vulnerabilității la efectele schimbărilor climatice.

Articolul 7. Atribuțiile Comisiei naționale privind

schimbările climatice

(1) Comisia națională privind schimbările climatice este un organ interinstituțional, fără personalitate juridică, instituită la nivel de Guvern, cu atribuții de coordonare și aprobare a politicilor în domeniul schimbărilor climatice și a proiectelor de investiții capitale publice în contextul atenuării și adaptării la schimbările climatice, precum și de management al riscurilor producerii dezastrelor naturale.

(2) Comisia națională privind schimbările climatice este formată din miniștrii Ministerului Mediului, Ministerului Finanțelor, Ministerului Energiei, Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Educației și Cercetării și Ministerului Afacerilor Interne, sub egida Prim-ministrului.

(3) Comisia națională privind schimbările climatice este instituită și activează pentru realizarea următoarelor obiective:

a) promovarea dialogului, cooperării, coordonării și coerenței între sectoarele economiei în procesul de planificare, elaborare, coordonare, implementare și monitorizare a politicilor și acțiunilor în domeniul schimbărilor climatice;

b) stimularea includerii măsurilor privind schimbările climatice în documentele de politici privind dezvoltarea social-economică la nivel național și sectorial și facilitarea implementării acțiunilor în domeniul schimbărilor climatice;

c) coordonarea și monitorizarea alocării mijloacelor financiare, provenite din surse naționale și internaționale, pentru implementarea acțiunilor în domeniul schimbărilor climatice în diferite sectoare;

d) asigurarea transparenței în realizarea documentelor de politici și acțiunilor în domeniul schimbărilor climatice.

(4) Secretariatul Comisiei naționale privind schimbările climatice este asigurat de către Ministerul Mediului.

Articolul 8. Atribuțiile Ministerului Mediului

Ministerul Mediului are următoarele atribuții:

a) elaborează și promovează documentele de politici și actele normative în domeniul reducerii emisiilor de GES și al adaptării la schimbările climatice, orientate spre progresul privind dezvoltarea cu un nivel redus de emisii de GES și spre sporirea rezilienței climatice, conform Acordului de la Paris;

b) asigură respectarea prevederilor tratatelor internaționale în domeniul protecției mediului și al schimbărilor climatice la care Republica Moldova este parte și fundamentarea relațiilor cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional;

c) deține calitatea de punct oficial de contact pentru tratatele internaționale în domeniile de aplicare ale legii la care Republica Moldova este parte;

d) monitorizează, la nivel național, implementarea actelor normative în domeniul reducerii emisiilor de GES și al adaptării la schimbările climatice;

e) cooperează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, prin schimb reciproc de informații și date, în procesul de elaborare și de actualizare a CND, a documentului strategic de politici publice de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, a documentelor de politici privind adaptarea la schimbările climatice și a inventarului național al emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și în procesul de monitorizare și raportare a implementării documentelor respective;

f) promovează politici și cooperează în domeniul educației, al formării profesionale, al sporirii nivelului de conștientizare privind schimbările climatice;

g) aprobă, anual, lista operatorilor de instalații staționare ale căror activități sunt specificate în anexa nr. 1 și care dețin autorizația integrată de mediu pentru desfășurarea activităților în conformitate cu Legea nr. 227/2022 privind emisiile industriale, în baza datelor raportate de către operatorii respectivi în anul precedent;

h) coordonează elaborarea rapoartelor privind implementarea politicilor de atenuare și adaptare la schimbările climatice;

i) asigură elaborarea, actualizarea și aprobarea CND și a inventarului național al emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și a instrumentelor de raportare ale acestora;

j) asigură evaluarea corespunzătoare a proiectelor investiționale și a documentelor de politici pentru realizarea acțiunilor climatice;

k) efectuează evaluarea climatică pentru toate propunerile relevante de politici noi și de proiecte de investiții, asigurând transparența în procesul de alocare a mijloacelor și în procesul de luare a deciziilor de politici;

l) elaborează norme și metodologii pentru analizarea investițiilor din punctul de vedere al capacității de adaptare și al sporirii rezilienței climatice, precum și măsuri de atenuare;

m) examinează propunerile privind alocarea mijloacelor financiare din fondurile publice pentru politicile cu impact asupra atenuării și adaptării la schimbările climatice, parvenite din diferite sectoare;

n) asigură transparența în procesul de elaborare a documentelor de politici și a actelor normative în domeniul rezilienței climatice;

o) coordonează grupul de lucru în domeniul schimbărilor climatice, format din reprezentanții mediului de afaceri, ai mediului academic și ai mediului asociativ.

Articolul 9. Atribuțiile Ministerului Energiei

Ministerul Energiei are următoarele atribuții:

a) evaluează și include în documentele de politici sectoriale pentru activitățile din domeniul energetic, în limita competențelor, prevederi și măsuri ce vizează dezvoltarea sectoarelor economiei naționale cu un nivel redus de emisii de GES și sporirea rezilienței climatice;

b) instituie și asigură funcționarea mecanismului de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice;

c) participă, în limita competențelor, la elaborarea și implementarea politicilor în domeniul energiei și al acțiunilor climatice;

d) elaborează documente de politici pentru susținerea utilizării tehnologiilor cu emisii reduse de carbon în sectorul energetic;

e) asigură implementarea MAFC-ului în domeniul electricității și al energiei;

f) contribuie la asigurarea accesului autorităților administrației publice și al publicului, prin intermediul instituției publice „Centrul Național pentru Energie Durabilă”, la informații privind produsele, tehnologiile, serviciile și noile metode inovative pentru susținerea utilizării tehnologiilor cu emisii reduse de carbon în sectorul energetic;

g) asigură elaborarea și actualizarea PNIEC-ului.

Articolul 10. Atribuțiile Ministerului Sănătății

Ministerul Sănătății are următoarele atribuții:

a) evaluează riscurile legate de efectele schimbărilor climatice la adresa stării de sănătate a populației și dezvoltă măsuri pentru a atenua impactul efectelor respective, consolidând reziliența în sectoarele esențiale pentru sănătate și îmbunătățind starea generală de sănătate;

b) stabilește prioritățile și include riscurile în documentele de politici sectoriale conform competențelor, elaborând măsurile de adaptare a populației la efectele fenomenelor meteorologice extreme asociate schimbărilor climatice;

c) elaborează metodologiile de evaluare a riscurilor la adresa stării de sănătate a populației, inclusiv măsuri de protecție a grupurilor vulnerabile ale populației, ca urmare a expunerii la anumite fenomene meteorologice extreme asociate schimbărilor climatice;

d) implementează sistemul informatizat de supraveghere și răspuns la fenomenele meteorologice extreme asociate schimbărilor climatice cu risc pentru populație;

e) informează populația cu privire la riscurile pentru sănătate asociate fenomenelor meteorologice extreme ale schimbărilor climatice;

f) stabilește prioritatea deciziilor de investiții în funcție de prezența aspectelor legate de adaptarea la schimbările climatice în cadrul proiectelor sectoriale, în vederea protecției sănătății publice prin asigurarea rezilienței instituțiilor medicale față de schimbările climatice și a unui nivel minim de emisii de gaze cu efect de seră în cadrul sectorului de sănătate;

g) mobilizează și alocă, în mod strategic, mijloace financiare pentru extinderea și sporirea rezilienței instituțiilor medicale față de schimbările climatice;

h) elaborează și promovează strategii de sănătate publică în domeniul educației, formării profesionale, sporirii nivelului de conștientizare de către populație a impactului fenomenelor meteorologice extreme asociate schimbărilor climatice;

i) supraveghează și elaborează programe și/sau planuri privind măsurile de protecție a sănătății și de asigurare a securității ocupaționale în timpul fenomenelor meteorologice extreme asociate schimbărilor climatice;

j) cooperează cu alte ministere în vederea asigurării cu apă potabilă și a securității alimentare în timpul fenomenelor meteorologice extreme asociate schimbărilor climatice;

k) asigură schimbul intersectorial de date pentru desfășurarea cercetărilor științifico-practice în domeniul sănătății publice, în scopul evaluării și prevenirii riscurilor pentru sănătate și al elaborării măsurilor de adaptare la schimbările climatice.

Articolul 11. Atribuțiile Ministerului Dezvoltării

Economice și Digitalizării

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării are următoarele atribuții:

a) evaluează și include în documentele de politici sectoriale, în limita competențelor, prevederi și măsuri pentru sectorul industrial ce vizează dezvoltarea cu un nivel redus de emisii de GES și sporirea rezilienței climatice;

b) elaborează documente de politici pentru susținerea utilizării tehnologiilor cu emisii reduse de carbon în sectorul industrial;

c) cooperează cu Ministerul Mediului, prin schimb reciproc de informații și date, în procesul de elaborare și de actualizare a CND, a documentului strategic de politici publice de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, a documentelor de politici privind adaptarea la schimbările climatice și a inventarului național al emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și în procesul de monitorizare și raportare a implementării documentelor respective.

Articolul 12. Atribuțiile Ministerului Infrastructurii

și Dezvoltării Regionale

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale are următoarele atribuții:

a) evaluează și include în documentele de politici pentru activitățile din domeniul transportului și dezvoltării regionale, în limita competențelor, prevederi și măsuri ce vizează dezvoltarea cu un nivel redus de emisii de GES și sporirea rezilienței climatice;

b) elaborează documente de politici pentru susținerea utilizării tehnologiilor care contribuie la reducerea emisiilor de GES în domeniile de competență și la adaptarea schimbărilor climatice;

c) elaborează acte normative cu privire la reducerea impactului emisiilor de GES provenite din sectorul transporturilor și cu privire la îmbunătățirea eficienței consumului de combustibil;

d) elaborează ghidul privind consumul de combustibil și emisiile de CO₂;

e) monitorizează implementarea actelor normative în domeniul reducerii emisiilor de GES provenite de la activitățile din domeniul aviației și ale transportului maritim;

f) contribuie la asigurarea accesului autorităților administrației publice și al publicului la informații referitoare la tehnologiile cu emisii reduse de carbon în sfera consumului eficient de combustibil și al emisiilor de CO₂;

g) cooperează cu Ministerul Mediului, prin schimb reciproc de informații și date, în procesul de elaborare și de actualizare a CND, a documentului strategic de politici publice de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, a documentelor de politici privind adaptarea la schimbările climatice și a inventarului național al emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și în procesul de monitorizare și raportare a implementării documentelor respective;

h) elaborează și promovează documente de politici privind atenuarea și adaptarea la schimbările climatice în procesul de planificare a operațiunilor de urbanism și de amenajare a teritoriului, precum și în cadrul proiectării construcțiilor și a lucrărilor de construcții,

inclusiv în vederea diminuării riscurilor producerii dezastrelor naturale;

i) elaborează și promovează normativele tehnice în construcții bazându-se pe aspectele legate de atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, inclusiv în vederea diminuării riscurilor producerii dezastrelor naturale.

Articolul 13. Atribuțiile Ministerului Agriculturii

și Industriei Alimentare

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare are următoarele atribuții:

a) include în documentele de politici pentru activitățile din domeniul agriculturii și industriei alimentare, în limita competențelor, prevederi și măsuri ce vizează dezvoltarea cu un nivel redus de emisii de GES și sporirea rezilienței climatice;

b) stabilește în documentele de politici în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale măsuri de intervenție care să contribuie la atenuarea efectelor schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de GES;

c) evaluează riscurile climatice la adresa agriculturii și industriei alimentare și elaborează măsuri de adaptare și de reducere a impactului schimbărilor climatice;

d) elaborează metodologiile de evaluare a riscurilor climatice la adresa agriculturii și industriei alimentare;

e) cooperează cu Ministerul Mediului, prin schimb reciproc de informații și date, în procesul de elaborare și de actualizare a CND, a documentului strategic de politici publice de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, a documentelor de politici privind adaptarea la schimbările climatice și a inventarului național al emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și în procesul de monitorizare și raportare a implementării documentelor respective;

f) elaborează măsurile de dezvoltare în domeniul exploatării și schimbării categoriei de folosință a terenurilor și silviculturii (*Land Use, Land-Use Change and Forestry*, în continuare - *LULUCF*) și în domeniul agriculturii;

g) integrează conceptul de politici agricole inteligente în politicile sectoriale de adaptare la schimbările climatice în vederea reducerii emisiilor de GES.

Articolul 14. Atribuțiile Ministerului Muncii

și Protecției Sociale

Ministerul Muncii și Protecției Sociale are următoarele atribuții:

a) elaborează, în limita competențelor, prevederi și măsuri ce vizează consolidarea capacității de adaptare la schimbările climatice și le include în documentele de politici sectoriale în domeniul promovării incluziunii și asistenței sociale și a egalității de gen;

b) evaluează riscurile climatice asupra bunăstării grupurilor social-vulnerabile, egalității de gen și elaborează măsuri de adaptare și de diminuare a impactului schimbărilor climatice;

c) elaborează metodologiile de evaluare a riscurilor la adresa grupurilor social-vulnerabile, ca urmare a expunerii la riscurile legate de schimbările climatice;

d) cooperează cu Ministerul Mediului, prin schimb reciproc de informații și date, în procesul de elaborare și de actualizare a documentului strategic de politici publice de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, a documentelor de politici privind adaptarea la schimbările climatice, precum și în procesul de monitorizare și raportare a implementării documentelor respective.

Articolul 15. Atribuțiile Ministerului Educației și Cercetării

Ministerul Educației și Cercetării are următoarele atribuții:

a) elaborează, în limita competențelor, prevederi și măsuri ce vizează promovarea cunoștințelor pentru formarea competențelor necesare privind prevenirea impactului schimbărilor climatice și adaptarea la acestea și le include în documentele de politici sectoriale în domeniul educației, cercetării și inovării;

b) integrează proiectele ce vizează reducerea emisiilor de GES și adaptarea la schimbările climatice drept o componentă a politicii de stat în domeniul cercetărilor fundamentale și aplicate, precum și în activitatea de inovare;

c) cooperează cu organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării și promovează dezvoltarea studiilor pentru a estima impactul schimbărilor climatice asupra diferitor sisteme socioeconomice și pentru a evalua incertitudinile asociate acestora;

d) completează programele de studii și elaborează, în comun cu Ministerul Mediului, materiale didactice privind protecția mediului și combaterea schimbărilor climatice.

Articolul 16. Atribuțiile Ministerului Afacerilor Interne

Ministerul Afacerilor Interne exercită, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, următoarele atribuții:

a) participă la elaborarea și implementarea politicii de stat în domeniul protecției populației și al teritoriului în caz de pericol sau de declanșare a dezastrelor provocate de schimbările climatice;

b) aplică actele normative cu privire la asigurarea protecției populației și a teritoriilor în caz de pericol sau de declanșare a situațiilor excepționale și/sau a incendiilor;

c) contribuie la elaborarea normelor și regulilor în domeniul protecției civile și al apărării împotriva incendiilor, întocmește avize asupra proiectelor de standarde, de cerințe tehnice, de norme și reguli ce reglementează domeniul respectiv;

d) desfășoară activități de lichidare și de limitare a consecințelor situațiilor de

urgentă și ale celor excepționale prin intermediul acțiunilor de informare, de cercetări ingineresti, chimice, bacteriologice și radiologice, de decontaminare, de evacuare, de adăpostire, de căutare, de salvare-deblocare, de descarcerare, de acordare a primului ajutor calificat, de stingere a incendiilor, de transportare, de asigurare cu apă potabilă, precum și al altor măsuri de protecție a populației și a bunurilor materiale, prin intermediul forțelor proprii sau prin cooperare cu alte structuri;

e) cooperează cu instituția de monitorizare a mediului în procesul de evaluare a prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor de urgență și ale celor excepționale;

f) cooperează cu Inspectoratul pentru Protecția Mediului în procesul de prevenire și lichidare a consecințelor situațiilor de urgență și ale celor excepționale;

g) cooperează cu Ministerul Mediului, prin schimb reciproc de informații și date, în procesul de elaborare și de actualizare a documentelor de politici publice în domeniul reducerii emisiilor de GES și al adaptării la schimbările climatice, precum și în procesul de monitorizare și raportare a implementării documentelor respective.

Articolul 17. Atribuțiile Ministerului Finanțelor

Ministerul Finanțelor are următoarele atribuții:

a) asigură integrarea perspectivei de mediu, inclusiv a celei ce vizează capacitatea de adaptare, sporirea rezilienței climatice și măsurile de atenuare, în cadrul metodologic privind procesul de planificare bugetară și privind proiectele de investiții capitale publice, care să conțină și rezultatele evaluărilor de mediu realizate de către Ministerul Mediului;

b) elaborează și implementează politici fiscale în vederea promovării practicilor de mediu și a descurajării activităților care contribuie la schimbările climatice, în baza evaluărilor efectuate de către Ministerul Mediului, și determină oportunitatea intervențiilor;

c) reprezintă interesele financiare ale țării în cadrul forurilor internaționale și participă la negocierea acordurilor legate de finanțarea acțiunilor climatice.

Articolul 18. Atribuțiile Agenției de Mediu

Agenția de Mediu are următoarele atribuții:

a) asigură implementarea actelor normative în domeniul reducerii emisiilor de GES și al adaptării la schimbările climatice, monitorizează nivelul realizării acestora și raportează, periodic, Ministerului Mediului despre aceasta;

b) acordă suport Ministerului Mediului la elaborarea și modificarea actelor normative în domeniul reducerii emisiilor de GES și al adaptării la schimbările climatice;

c) eliberează autorizația integrată de mediu pentru activitățile specificate în anexa nr. 1, care acordă dreptul de a degaja emisiile de GES din întreaga instalație staționară sau dintr-o parte a acesteia, controlată de același operator, cu respectarea cerințelor de evaluare a planului de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră;

d) coordonează planul de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră, prezentat de către operator pentru una sau mai multe dintre activitățile specificate în anexa nr. 1, și monitorizează realizarea acestuia;

e) ține Registrul național al emisiilor și al transferului de poluanți (în continuarea - *RETP*), în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 373/2018 cu privire la Registrul național al emisiilor și al transferului de poluanți, și recepționează raportul anual privind emisiile de gaze cu efect de seră (în continuarea - *RAE*), depus prin intermediul acestuia;

f) asigură monitorizarea și raportarea emisiilor de GES incluse în inventarul național, în conformitate cu prevederile Regulamentului privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern;

g) asigură monitorizarea și implementarea Regulamentului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră provenite de la instalațiile staționare și de la activitățile din domeniul aviației, aprobat de Guvern;

h) asigură monitorizarea și implementarea Regulamentului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră provenite de la activitățile din domeniul transportului maritim, aprobat de Guvern;

i) elaborează informații și rapoarte; participă la elaborarea rapoartelor, reieșind din acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, și le prezintă Ministerului Mediului;

j) solicită și primește, în mod gratuit și în condițiile legii, date și informații generalizate cu privire la emisiile de GES, precum și stabilește structura și formatul raportării;

k) asigură caracterul integral al informațiilor furnizate, corectitudinea și comparabilitatea acestora;

l) furnizează, la cerere și în mod gratuit, informații cu privire la indicii de poluare a aerului atmosferic și la emisiile de GES către instituțiile și structurile de cercetare din diferite domenii.

Articolul 19. Atribuțiile Autorității Aeronautice Civile

Autoritatea Aeronautică Civilă are următoarele atribuții:

a) asigură implementarea actelor normative și a documentelor de politici în domeniul aviației și al reducerii emisiilor de GES provenite de la activitățile din domeniul aviației;

b) monitorizează emisiile de CO₂ provenite de la activitățile din domeniul aviației și prezintă periodic datele respective instituției de monitorizare a mediului;

c) asigură instituirea și funcționarea Schemei de compensare și de reducere a

emisiilor de carbon pentru aviația internațională (CORSIA);

d) asigură elaborarea, actualizarea și aplicarea reglementărilor privind monitorizarea emisiilor de GES, politicilor și măsurilor care contribuie la reducerea acestora prin aplicarea Schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională;

e) solicită și primește de la operatorii aerieni, în mod gratuit și în condițiile legii, date și informații generalizate cu privire la emisiile de GES;

f) asigură caracterul integral al informațiilor furnizate, corectitudinea și comparabilitatea acestora.

Articolul 20. Atribuțiile Agenției Navale

Agenția Navală are următoarele atribuții:

a) asigură implementarea reglementărilor privind reducerea emisiilor de GES provenite de la activitățile din domeniul transportului maritim, monitorizează și raportează datele privind emisiile de CO₂ din activitățile respective, specificate în anexa nr. 1;

b) monitorizează emisiile de CO₂ provenite de la activitățile din domeniul transportului maritim și prezintă periodic datele respective instituției de monitorizare a mediului;

c) solicită și primește de la operatorii transportului maritim, în mod gratuit și în condițiile legii, date și informații generalizate cu privire la emisiile de GES;

d) asigură caracterul integral al informațiilor furnizate, corectitudinea și comparabilitatea acestora.

Articolul 21. Atribuțiile Serviciului Vamal

Serviciul Vamal are următoarele atribuții:

a) cooperează cu Agenția de Mediu în vederea implementării actelor normative în domeniul reducerii emisiilor de GES și furnizează, în mod gratuit și în condițiile legii, date și informații generalizate necesare pentru compilarea inventarului național al emisiilor de gaze cu efect de seră;

b) cooperează cu Inspectoratul pentru Protecția Mediului în procesul de supraveghere și control asupra executării prevederilor prezentei legi și ale actelor normative aprobate în temeiul acesteia;

c) asigură caracterul integral al informațiilor furnizate, corectitudinea și comparabilitatea acestora;

d) asigură aplicarea MAFC-ului în vederea verificării conținutului de carbon al mărfurilor exportate pentru a determina taxele aferente MAFC-ului; asigură monitorizarea conformității și aplicării MAFC-ului pentru a se asigura că operatorii își respectă obligațiile.

Articolul 22. Atribuțiile Inspectoratului pentru

Protecția Mediului

Inspectoratul pentru Protecția Mediului are următoarele atribuții:

a) efectuează controlul privind respectarea prevederilor prezentei legi și ale actelor normative din domeniul reducerii emisiilor de GES și al adaptării la schimbările climatice;

b) efectuează controlul privind respectarea de către operatori a cerințelor în domeniul raportării în RETP și al aplicării mecanismului financiar de stabilire a prețului pentru emisiile de CO₂;

c) verifică, în cadrul controalelor planificate sau inopinate, respectarea de către operatori a prevederilor Regulamentului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră provenite de la instalațiile staționare și de la activitățile din domeniul aviației, ale Regulamentului privind funcționarea Schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională, precum și a prevederilor Regulamentului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră provenite de la activitățile din domeniul transportului maritim, aprobate de Guvern;

d) constată cazurile de încălcare a legislației în domeniul reducerii emisiilor de GES și al adaptării la schimbările climatice și aplică sancțiuni conform Codului contravențional; calculează prejudiciul cauzat mediului, ca urmare a încălcării prevederilor actelor normative și ale actelor permissive.

Articolul 23. Atribuțiile instituției de monitorizare a mediului

Instituția de monitorizare a mediului are următoarele atribuții:

a) asigură monitorizarea stării și evoluției condițiilor meteorologice și hidrologice pe teritoriul țării în vederea protecției populației contra fenomenelor meteorologice și hidrologice periculoase și a impactului negativ al schimbărilor climatice;

b) asigură schimbul operațional de date și informații meteorologice și hidrologice pentru prevenirea potențialelor fenomene periculoase, precum și pentru prevenirea riscurilor asociate cu schimbările climatice și dezastrelor naturale;

c) asigură schimbul operațional de date și informații în vederea evaluării riscurilor meteorologice, hidrologice și climatologice asupra securității și sănătății publice;

d) furnizează, la cerere și în mod gratuit, Agenției de Mediu, instituțiilor și structurilor de cercetare din diferite domenii informații cu privire la indicii climatici și condițiile climatologice colectate și procesate, conform prevederilor Legii nr. 368/2023 cu privire la activitatea meteorologică și hidrologică.

Articolul 24. Atribuțiile Agenției „Moldsilva”

Agenția „Moldsilva” are următoarele atribuții:

a) coordonează implementarea principiilor de dezvoltare durabilă a pădurilor și a fondului forestier, asigurând corelarea cu politicile de dezvoltare cu un nivel redus de emisii de GES și de sporire a rezilienței climatice;

b) evaluează riscurile cu privire la starea vegetației și a pădurilor, asigurând corelarea acțiunilor cu progresele în realizarea obiectivelor de dezvoltare cu un nivel redus de emisii de GES și de sporire a rezilienței climatice, pe care le prezintă anual Agenției de Mediu;

c) participă la elaborarea și implementarea documentului strategic de politici publice de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung și a documentelor de politici privind adaptarea la schimbările climatice;

d) în limita competențelor, implementează politicile privind folosirea terenurilor, schimbarea categoriei de folosință a terenurilor și privind silvicultura; implementează politicile de extindere a fondului forestier și alte acțiuni în vederea promovării măsurilor de extindere și de reabilitare a pădurilor.

Articolul 25. Atribuțiile autorităților administrației

publice locale

(1) Autoritățile administrației publice locale au următoarele atribuții:

a) contribuie la realizarea obiectivelor politicii naționale de atenuare a emisiilor antropice de GES și de adaptare la schimbările climatice, în limita competențelor și a mijloacelor financiare disponibile;

b) elaborează, în raza teritoriului administrat și după necesitate, planuri de acțiuni în domeniile relevante climei și energiei și asigură implementarea și raportarea acestora.

(2) Autoritatea administrației publice locale de nivelul întâi elaborează și prezintă anual către Ministerul Mediului raportul privind implementarea planurilor de acțiuni sustenabile pentru energie și climă.

Articolul 26. Responsabilitățile operatorilor

(1) Operatorii care desfășoară activități ce cad sub incidența prevederilor prezentei legi au următoarele responsabilități:

a) desfășoară activități industriale și economice, specificate în anexa nr. 1, în baza autorizației integrate de mediu, care acordă dreptul de a degaja emisiile de GES din întreaga instalație staționară sau dintr-o parte a acesteia, controlată de același operator, cu respectarea cerințelor de evaluare a planului de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră;

b) asigură corectitudinea și completitudinea tuturor datelor și informațiilor conținute în documentele prezentate Agenției de Mediu, pe toată perioada de valabilitate a autorizației integrate de mediu;

c) furnizează datele și informațiile necesare pentru facilitarea verificării emisiilor de GES în conformitate cu Regulamentul privind acreditarea și cerințele aplicabile verificatorilor emisiilor de gaze cu efect de seră, aprobat de Guvern;

d) elaborează planul de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră și îl coordonează cu Agenția de Mediu. Planul de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră trebuie să includă planificarea măsurilor de monitorizare și de raportare a emisiilor de GES, metodologia de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altele, după caz;

e) raportează trimestrial, prin intermediul RETP-ului, datele privind emisiile și transferul de poluanți legate de activitățile industriale și economice, astfel cum sunt specificate în anexa nr. 1;

f) asigură verificarea RAE-ului prezentat spre coordonare sau, după caz, spre validare la Agenția de Mediu de către verificator;

g) anual, până la data de 1 decembrie, notifică Agenția de Mediu în cazul în care există sau nu modificări cu privire la informațiile incluse în autorizația integrată de mediu, în planul de monitorizare, în RAE și în anexele aferente acestora.

(2) Activitățile care fac obiectul mecanismului de stabilire a prețului pentru emisiile de CO₂, altul decât MAFC-ul, sunt desfășurate de către operatori în modul stabilit de Guvern.

(3) Operatorii care desfășoară activități ce nu fac obiectul prezentei legi trebuie să înregistreze, să monitorizeze, să raporteze și să ia măsuri de reducere a emisiilor de GES în conformitate cu cerințele internaționale, cu cerințele stabilite în autorizația integrată de mediu și cu cerințele aprobate de Guvern.

Capitolul III

OBIECTIVELE, POLITICILE INTERSECTORIALE

ȘI MĂSURILE PRIVIND ACȚIUNILE CLIMATICE

Secțiunea 1

Obiectivele și țintele

Articolul 27. Țintele de reducere netă a emisiilor de GES

(1) Pentru a atinge neutralitatea climatică până în anul 2050, Guvernul stabilește țintele de reducere a emisiilor de GES în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (CCONUSC) și ale Comunității Energetice.

(2) Documentul strategic de politici publice de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, Programul de dezvoltare cu emisii reduse, PNIEC-ul și alte documente de politici sectoriale determină foaia de parcurs și planurile de acțiune pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

(3) Obiectivul național privind limitarea și reducerea emisiilor de GES este stabilit în PNIEC.

Articolul 28. Stabilirea țintelor naționale de reducere

a emisiilor de GES

(1) La stabilirea țintelor naționale de reducere a emisiilor de GES, care includ și reținerea prin sechestrare a acestora de către sursele naturale, se iau în considerare:

a) reducerea netă a emisiilor de GES la nivelul economiei naționale, comparativ cu nivelul emisiilor din anul de referință 1990;

b) acoperirea geografică a reducerii emisiilor de GES, care se aplică pe întreg teritoriul Republicii Moldova;

c) acoperirea emisiilor de dioxid de carbon (CO₂), metan (CH₄), protoxid de azot (N₂O), hidrofluorocarburi (HFC), perfluorocarburi (PFC), hexafluorură de sulf (SF₆) și trifluorură de azot (NF₃);

d) reducerea emisiilor de GES care nu sunt controlate de Protocolul de la Montreal: emisii de dioxid de carbon (CO₂), metan (CH₄), protoxid de azot (N₂O), hidrofluorocarburi (HFC), perfluorocarburi (PFC), hexafluorură de sulf (SF₆) și trifluorură de azot (NF₃);

e) categoriile de emisii antropice de GES și reținerea prin sechestrare a acestora, inclusiv sectoarele stabilite în țintele naționale de reducere, care corespund categoriilor și sectoarelor prevăzute în ghidurile elaborate de Grupul interguvernamental de experți în schimbările climatice (Intergovernmental Panel on Climate Change, în continuare - IPCC): procese industriale și utilizare a produselor, agricultură, folosința terenurilor, schimbarea categoriei de folosință a terenurilor și silviculturii (LULUCF), gestionarea deșeurilor, precum și subsectoarele prevăzute în anexa nr. 1.

(2) În procesul de estimare a emisiilor de GES și de reținere prin sechestrare a acestora se utilizează ghidurile IPCC-ului, prin aplicarea valorilor potențialului de încălzire globală într-un interval de timp de 100 de ani, conform Raportului de evaluare al IPCC-ului. Valorile respective se aplică în raportarea cumulativă a emisiilor și absorbțiilor de GES, exprimate în echivalenți de dioxid de carbon.

(3) La atingerea țintelor naționale de reducere a emisiilor de GES, care includ și reținerea prin sechestrare a acestora de către sursele naturale, se ia în considerare contribuția sectorului LULUCF, în conformitate cu metodologia de calculare utilizată pentru evaluarea contribuției acestora.

(4) Metodologia de calculare, menționată la alin. (3), este elaborată și aprobată de Ministerul Mediului și are la bază abordarea de producție pentru contabilizarea produselor din lemn recoltat, conform ghidurilor IPCC-ului, excluzând emisiile provenite în urma dezastrelor naturale.

(5) Mecanismele de piață internaționale, regionale și bilaterale sunt utilizate pentru

atingerea țintelor naționale de reducere a emisiilor de GES, în condițiile implementării unor sisteme, care să asigure reduceri reale și verificate ale emisiilor de GES.

(6) La stabilirea țintelor naționale de reducere a emisiilor de GES se iau în considerare următoarele:

a) concluziile științifice recente disponibile, inclusiv concluziile rapoartelor IPCC-ului și ale Consiliului consultativ;

b) impactul social, economic și de mediu, inclusiv costurile inacțiunii;

c) necesitatea de a asigura o tranziție justă și echitabilă din punct de vedere social;

d) eficiența din punctul de vedere al costurilor și economică eficientă;

e) competitivitatea economiei, în special a întreprinderilor mici și mijlocii și a sectoarelor care sunt cele mai expuse la relocarea emisiilor de CO₂;

f) cele mai eficiente tehnologii disponibile, din punctul de vedere al costurilor, al siguranței și al durabilității;

g) eficiența energetică, inclusiv principiul „eficiența energetică înainte de toate”, accesibilitatea energiei din punctul de vedere al prețului și siguranța alimentării cu energie;

h) necesitatea de a asigura eficacitatea protecției mediului și a evoluției graduale în timp;

i) necesitatea de a menține, a gestiona și a îmbunătăți absorbantii naturali pe termen lung, de a proteja și de a reface biodiversitatea;

j) oportunitățile de atragere a investițiilor;

k) evoluțiile internaționale și eforturile depuse pentru realizarea obiectivelor pe termen lung ale Acordului de la Paris și a obiectivului final al CCONUSC.

Articolul 29. Stabilirea obiectivelor de adaptare la

schimbările climatice

(1) Adaptarea la schimbările climatice este un proces continuu, iar planificarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice se efectuează în mod repetat, în baza PNA pentru o perioadă de 4 ani. La sfârșitul fiecărui ciclu al PNA, în baza evaluărilor efectuate, se planifică următoarea PNA în funcție de necesitățile de adaptare identificate. Ministerul Mediului coordonează procesul de planificare națională a acțiunilor de adaptare la schimbările climatice.

(2) PNA constă din următoarele etape:

1) stabilirea situației de referință - etapă realizată de către grupurile de lucru sectoriale și intersectoriale, formate din experți în domeniul schimbărilor climatice și

specialiști într-un anumit domeniu, în cadrul căreia se desfășoară următoarele activități:

- a) identificarea riscurilor și a vulnerabilității climatice la nivel sectorial și național;
  - b) efectuarea evaluărilor de impact al riscurilor și vulnerabilității climatice identificate;
  - c) identificarea lacunelor de capacitate;
  - d) alte activități de susținere a stabilirii situației de referință;
- 2) formularea PNA prin:
- a) stabilirea scopului general al PNA;
  - b) stabilirea obiectivelor și a țintelor specifice de adaptare pentru fiecare sector care contribuie la realizarea scopului general al PNA;
  - c) elaborarea foii de parcurs a PNA, care se bazează pe măsurile sectoriale de adaptare și pe documentele de politici naționale și care stabilește abordarea adoptată pentru planificarea procesului de adaptare pentru perioada respectivă;
- 3) identificarea opțiunilor de adaptare și prioritizarea setului de măsuri/acțiuni de adaptare care constă din totalitatea măsurilor/acțiunilor de adaptare la schimbările climatice incluse în politicile sectoriale, precum și din acțiunile comune pentru toate sectoarele (consolidare a capacităților, cercetare, transfer tehnologic, egalitate de gen, alte aspecte intersectoriale relevante pentru procesul de adaptare), orientate spre realizarea scopului, a obiectivelor și spre atingerea țintelor stabilite pentru fiecare PNA;
- 4) aplicarea sistemului de monitorizare și de evaluare a implementării acțiunilor de adaptare, în cadrul căruia:
- a) se stabilește contribuția acțiunilor de adaptare pentru reducerea vulnerabilității, consolidarea capacității de adaptare la schimbările climatice și sporirea rezilienței sistemelor naturale și a celor socioeconomice;
  - b) se evaluează eficacitatea politicilor elaborate, utilizarea mijloacelor financiare și resurselor umane;
  - c) se asigură transparența procesului de colectare a datelor pentru evaluarea eficienței acțiunilor de adaptare;
- 5) comunicarea, în cadrul căreia, în urma evaluărilor efectuate la sfârșitul implementării PNA:
- a) se formulează concluziile privind rezultatele implementării măsurilor sectoriale de adaptare la schimbările climatice și a PNA și se comunică publicului larg;
  - b) se elaborează recomandări pentru următorul ciclu al PNA.
- (3) La stabilirea obiectivelor de adaptare la schimbările climatice, precum și la

identificarea necesităților asociate cu adaptarea obiectivelor sectoriale și ale altor obiective relevante, se iau în considerare următoarele:

- a) concluziile științifice recente;
- b) analiza vulnerabilității la schimbările climatice;
- c) necesitățile pentru evitarea, minimizarea și prevenirea pierderilor și daunelor asociate cu efectele schimbărilor climatice;
- d) necesitatea identificării grupurilor și sectoarelor vulnerabile.

Articolul 30. Contribuția națională determinată

(1) Ministerul Mediului elaborează CND, prin care stabilește țintele naționale climatice intermediare pentru îndeplinirea angajamentelor asumate în conformitate cu Acordul de la Paris. CND se elaborează cu respectarea cerințelor stabilite de CCONUSC, fiind raportată prin intermediul Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice.

(2) CND conține obiectivele climatice intermediare revizuite, luându-se în considerare perspectiva pe perioade de 10 ani, se elaborează și se prezintă către Secretariatul CCONUSC începând cu anul 2025 și, ulterior, la fiecare 5 ani.

(3) CND este elaborată în corespundere cu PNIEC-ul, parte componentă a mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, în conformitate cu prevederile Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică.

(4) Cerințele privind formatul, structura, conținutul și termenele de raportare, precum și elaborarea, actualizarea, raportarea și evaluarea CND sunt stabilite în temeiul CCONUSC, al Acordului de la Paris și al deciziilor adoptate în temeiul acestora.

Secțiunea a 2-a

Politici sectoriale

Articolul 31. Documentul strategic de politici publice

de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung

(1) Documentul strategic de politici publice de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung reprezintă documentul principal de planificare strategică, care determină politicile statului și acțiunile pentru realizarea obiectivului privind neutralitatea climatică și contribuie la îndeplinirea angajamentelor asumate de către Republica Moldova în conformitate cu CCONUSC și cu Acordul de la Paris.

(2) Documentul menționat la alin. (1) este elaborat de către Ministerul Mediului în corespundere cu Acordul de la Paris.

(3) Cerințele privind cuprinsul documentului menționat la alin. (1) sunt stabilite în

Regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de Guvern.

Articolul 32. Documentele de politici privind

implementarea acțiunilor de adaptare

la schimbările climatice

(1) Documentul de politici de nivel național privind implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice este Programul național de adaptare la schimbările climatice (în continuare - *PNASC*), elaborat de către Ministerul Mediului.

(2) Scopul *PNASC*-ului îl constituie integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice și planificarea dezvoltării la toate nivelurile și în toate sectoarele prioritare, pentru a asigura reziliența climatică pe termen mediu și lung a sistemelor economice, sociale și de mediu.

(3) Procesul de identificare a acțiunilor prioritare de adaptare este transparent și se bazează pe aplicarea unor metode și instrumente de evaluare econometrică relevante (analiza cost-beneficiu, analiza cost-eficiență, analiza decizională cu multiple criterii).

(4) Măsurile și acțiunile de adaptare la schimbările climatice incluse în *PNASC* sunt orientate asupra categoriilor de populație și sectoarelor celor mai vulnerabile și afectate.

(5) La elaborarea documentelor de politici pentru implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice se iau în considerare:

a) analizele, evaluările progreselor înregistrate și indicatorii în domeniul schimbărilor climatice și vulnerabilității;

b) vulnerabilitatea populației și a sectoarelor afectate, printre care sectorul agricol, sistemele de alimentare cu apă și securitatea alimentară;

c) promovarea soluțiilor bazate pe natură și adaptarea bazată pe ecosisteme;

d) indicatorii determinați pentru a asigura implementarea politicilor, măsurilor și acțiunilor de adaptare la schimbările climatice;

e) necesitățile financiare, tehnologice și de consolidare a capacităților pentru realizarea acestora;

f) indicatorii determinați din perspectiva raportului cost-beneficiu.

(6) Măsurile și acțiunile de adaptare, identificate în documentele de politici, asigură conexiunea între politicile sectoriale și sunt direcționate spre integrarea consecventă a acțiunilor de adaptare la schimbările climatice în acțiunile socioeconomice și de mediu relevante.

(7) Documentele de politici privind implementarea acțiunilor de adaptare la

schimbările climatice sunt supuse consultărilor cu Comisia națională privind schimbările climatice în vederea asigurării alinierii la prioritățile naționale privind schimbările climatice, precum și la prioritățile de dezvoltare durabilă.

(8) În cadrul planificării, dezvoltării, realizării și monitorizării politicilor și măsurilor, conținutul documentelor de politici privind implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice, cerințele de monitorizare și raportare, principiile și practicile de identificare, clasificare și gestionare a riscurilor producerii dezastrelor naturale, precum și termenele de raportare către Secretariatul CCONUSC și Secretariatul Comunității Energetice sunt aprobate de Guvern.

Articolul 33. Documentele de politici sectoriale

(1) Autoritățile publice centrale elaborează și promovează cadrul de planificare la nivel sectorial pentru adaptarea la schimbările climatice prin integrarea măsurilor de adaptare în documentele de politici sectoriale.

(2) Documentele de politici sectoriale care au impact asupra emisiilor de GES sunt elaborate în corespundere cu PNIEC-ul și cu documentul strategic de politici publice de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung și includ prevederi referitoare la estimarea cantitativă a efectelor emisiilor provenite din surse și a reținerilor prin sechestrare de către absorbantii a GES, în conformitate cu cerințele CCONUSC și ale Acordului de la Paris.

(3) La identificarea acțiunilor prioritare de adaptare se ia în considerare impactul potențial al schimbărilor climatice asupra diverselor grupuri sociale, inclusiv asupra femeilor, copiilor, persoanelor în etate, persoanelor cu dizabilități, fiind un proces transparent, bazat pe aplicarea unor metode și instrumente de evaluare econometrică relevante (analiza cost-beneficiu, analiza cost-eficiență, analiza decizională cu criterii multiple).

(4) Ministerul Mediului asigură suportul consultativ ministerelor de resort din sectoarele relevante ale economiei naționale pentru identificarea metodologiilor de estimare cantitativă a efectelor emisiilor de GES provenite din surse și a reținerilor prin sechestrare de către absorbantii a GES.

(5) Ministerul Mediului elaborează și pune la dispoziția publicului metodologii pentru planificarea, monitorizarea și raportarea privind reducerea emisiilor de GES și privind adaptarea la schimbările climatice, precum și alte instrumente pentru planificare și raportare.

(6) Cerințele privind formatul, structura și termenele de raportare, precum și revizuirea rapoartelor sunt stabilite în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice și în Regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice, aprobate de Guvern.

Articolul 34. Programul privind reducerea metanului

(1) Programul privind reducerea metanului stabilește politicile și măsurile pentru

realizarea obiectivelor de reducere a impactului pe termen scurt și mediu al emisiilor de metan asupra emisiilor totale de GES, luându-se în considerare potențialul de încălzire globală și durata de viață, relativ scurtă, a metanului în atmosferă, precum și obiectivele economiei circulare, după caz.

(2) Ministerul Mediului, în comun cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Ministerul Energiei, examinează opțiunile de politică pentru a aborda rapid problema emisiilor de metan și elaborează programul privind reducerea metanului.

Articolul 35. Documentele de politici de nivel local

(1) Autoritățile administrației publice locale elaborează și implementează planuri de acțiuni sustenabile pentru energie și climă (în continuare - *PASEC*), care conțin acțiuni de atenuare și adaptare la schimbările climatice. *PASEC*-urile pot fi elaborate și aprobate ca documente separate sau ca parte a planurilor locale integrate privind energia și clima.

(2) Unitățile administrativ-teritoriale, în special cele cu un număr mic sau mediu de populație, inclusiv cele amalgamate, pot elabora în comun *PASEC*-uri pentru anul 2030 cu scopul de a realiza, în mod individual sau colectiv, obiectivul de reducere a emisiilor de GES.

(3) *PASEC*-urile sunt elaborate în corespundere cu *PNASC*-ul și aprobate până la data de 1 ianuarie 2026.

(4) Monitorizarea implementării *PASEC*-urilor este asigurată prin raportarea periodică către Ministerul Mediului.

(5) Formatul, conținutul, parametrii și metodologiile utilizate în elaborarea, monitorizarea și raportarea *PASEC*-urilor sunt prevăzute în Ghidul privind acțiunile autorităților administrației publice locale de atenuare și adaptare la schimbările climatice, aprobat prin ordinul ministrului mediului.

Articolul 36. Prognozele naționale privind emisiile de GES

(1) Instituția de monitorizare a mediului colectează datele necesare pentru elaborarea prognozelor naționale privind emisiile de GES și organizează elaborarea prognozelor naționale privind emisiile de GES provenite din surse și reținerile prin sechestrare de către absorbanți a GES, care sunt structurate pe tipuri de gaze sau grupuri de gaze și pe sectoare.

(2) Prognozele naționale privind emisiile de GES sunt estimate cantitativ cu succesiune pentru viitor de 6 ani, care se termină cu 0 sau cu 5, imediat următorii anului de raportare.

(3) Prognozele naționale privind emisiile de GES includ toate politicile și măsurile adoptate la nivel național și cuprind date cu privire la:

a) previziunile referitoare la politicile și măsurile existente și previziunile cu privire la politicile și măsurile adiționale, în cazul în care sunt disponibile;

b) previziunile referitoare la emisiile totale de GES și estimările pentru fiecare categorie;

c) impactul politicilor și al măsurilor, iar în cazul în care astfel de politici și măsuri nu sunt incluse, acest lucru se precizează în mod clar;

d) rezultatele analizei de sensibilitate efectuate pentru prognoze;

e) toate referințele relevante la evaluările și rapoartele tehnice care stau la baza prognozelor.

(4) Instituția de monitorizare a mediului raportează Secretariatului CCONUSC și Secretariatului Comunității Energetice prognozele naționale privind emisiile de GES provenite din surse și reținerile prin sechestrare de către absorbanți, în termenii specificate în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

Secțiunea a 3-a

Acțiunile politice pentru reducerea consumului de combustibil

și a emisiilor de dioxid de carbon în sectorul transportului

Articolul 37. Consumul de combustibil și emisiile

de CO₂ provenite de la autoturismele noi

(1) În vederea garantării pentru consumatori a posibilității de a face o alegere în cunoștință de cauză, informațiile privind consumul de carburanți și emisiile de CO₂ ale autoturismelor noi, oferite spre vânzare sau spre achiziționare prin leasing, sunt puse la dispoziția acestora.

(2) Acțiunile privind reducerea emisiilor de CO₂ provenite de la autoturismele noi sunt stabilite prin lege.

Articolul 38. Eticheta privind consumul de combustibil

și emisiile de CO₂

(1) La plasarea pe piață a autoturismelor noi, agentul economic se asigură că acestea sunt însoțite de eticheta privind consumul de combustibil și emisiile de CO₂.

(2) Formatul și conținutul etichetei privind consumul de combustibil și emisiile de CO₂ se aprobă de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

(3) Se interzice aplicarea etichetei privind consumul de combustibil și emisiile de CO₂ care poate induce în eroare potențialii cumpărători de autoturisme noi și care contravine prevederilor ghidului prevăzut la art. 39 sau ale documentației promoționale.

Articolul 39. Ghidul privind consumul de combustibil

și emisiile de CO₂

(1) Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale organizează procedura de elaborare și ajustare a ghidului privind consumul de combustibil și emisiile de CO₂ de la autoturismele noi comercializate.

(2) Ghidul privind consumul de combustibil și emisiile de CO₂ conține, după caz:

a) o listă, elaborată anual, a tuturor modelelor de autoturisme noi disponibile pentru vânzare, grupate în funcție de marcă și în ordine alfabetică. În cazul în care ghidul este actualizat mai mult de o dată pe an, acesta trebuie să conțină o listă a tuturor modelelor de autoturisme noi disponibile la data publicării actualizării respective;

b) tipul de carburant, valoarea numerică a consumului oficial de carburant și a emisiilor specifice oficiale de CO₂ pentru fiecare model menționat în ghid. Valoarea consumului oficial de carburant este exprimată fie în litri per suta de kilometri (l/100 km), fie în kilometri per litru (km/l), fie printr-o combinație adecvată a celor două formule, și este indicată cu o precizie de o zecimală. Emisiile specifice oficiale de CO₂ trebuie să fie exprimate în grame per kilometru (g/km) și rotunjite la cel mai apropiat număr întreg;

c) o listă formată din zece modele de autoturisme noi, care pune în evidență pe cele mai performante din punctul de vedere al randamentului energetic, clasificate în ordine crescătoare în funcție de emisiile de CO₂ pentru fiecare tip de carburant. Lista include modelul, valoarea numerică a consumului oficial de carburant, precum și emisiile specifice oficiale de CO₂;

d) recomandări destinate conducătorilor auto care să precizeze că o bună utilizare și o întreținere regulată a vehiculului, precum și un anumit comportament la volan, care implică, de exemplu, evitarea condusului agresiv, rularea cu o viteză moderată, anticiparea frânării, verificarea umflării corespunzătoare a pneurilor, reducerea perioadelor de mers în gol, evitarea transportării de greutăți excesive, îmbunătățesc consumul de carburant și reduc emisiile de CO₂ ale autoturismului lor;

e) o descriere privind efectele emisiilor de GES, schimbările climatice potențiale și rolul autoturismelor noi, precum și o referință la diferiți carburanți care sunt propuși consumatorului și la implicațiile utilizării acestora asupra mediului, stabiliți în baza celor mai recente date științifice și în conformitate cu prevederile legislației.

(3) La plasarea pe piață a autoturismelor noi, agentul economic, în termen de 30 de zile, remite Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale informația privind consumul de combustibil și privind emisiile de CO₂ ale autoturismelor noi comercializate.

Articolul 40. Documentația promoțională și promovarea

(1) Comercianții afișează, într-un loc vizibil, la punctele de vânzare, un anunț care conține datele privind consumul de combustibil și emisiile de CO₂.

(2) Comercianții se asigură că documentația promoțională conține date oficiale privind consumul de combustibil și emisiile de CO₂ ale noului model de autoturism.

Capitolul IV

MONITORIZAREA ȘI RAPORTAREA EMISIILOR DE GAZE CU EFECT DE SERĂ ȘI A ALTOR INFORMAȚII RELEVANTE.

MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA ADAPTĂRII LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE

Secțiunea 1

Sistemul național de monitorizare

Articolul 41. Cadrul general privind managementul

datelor emisiilor de GES

(1) Monitorizarea emisiilor de GES care provin de la sectoarele și categoriile de surse și sechestrare incluse în inventarul național se realizează de către instituția de monitorizare a mediului, în baza Regulamentului privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

(2) Estimarea nivelului emisiilor antropice provenite din surse și a reținerilor prin sechestrare de către absorbanți a GES, compilate în inventarul național, se realizează prin intermediul Sistemului național de inventariere, care este parte componentă a Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice.

(3) Evaluarea progresului înregistrat în implementarea obiectivelor CND, a documentului strategic de politici publice de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, a PNASC-ului, a documentelor sectoriale, a PASEC-urilor, precum și a prognozelor privind emisiile antropice provenite din surse sau reținerile prin sechestrare de către absorbanți a GES se realizează prin intermediul Sistemului național pentru politici, măsuri și prognoze.

(4) Monitorizarea completă, transparentă, exactă, coerentă și comparabilă în timp și raportarea integrală a emisiilor de GES provenite de la activitățile specificate în anexa nr. 1, precum și a datelor privind activitatea instalațiilor staționare și a celor din domeniul aviației civile și al transportului maritim și a informațiilor privind emisiile de carbon provenite din aviația internațională se realizează prin monitorizarea, raportarea și verificarea de către operator a emisiilor de GES (în continuare - *MRV*) .

Articolul 42. Monitorizarea și evaluarea adaptării

la schimbările climatice

(1) Sistemul de monitorizare, raportare și evaluare privind adaptarea la schimbările climatice este un instrument de bază pentru evaluarea realizării obiectivelor PNA, precum și pentru următoarea PNA. În cadrul fiecărei PNA, sistemul de monitorizare și evaluare este utilizat pentru a monitoriza implementarea acțiunilor de adaptare în conformitate cu scopurile și obiectivele stabilite în PNA.

(2) Scopul sistemului de monitorizare, raportare și evaluare este de a măsura progresele înregistrate în timp la nivel național, sectorial, administrativ-teritorial, pentru a determina gradul de vulnerabilitate al țării ca urmare a realizării PNA și a măsurilor sectoriale de adaptare la schimbările climatice.

(3) Sistemul de monitorizare, raportare și evaluare este utilizat pentru:

a) monitorizarea și evaluarea impactului acțiunilor de adaptare realizate (măsuri de adaptare naționale și sectoriale, programe și proiecte implementate pe teritoriul țării atât de entitățile naționale, cât și de cele internaționale, alte tipuri de intervenții);

b) raportarea privind realizarea acțiunilor de adaptare, conform indicatorilor de monitorizare;

c) asigurarea integrării priorităților de adaptare în planificarea sectorială și națională;

d) asigurarea transparenței procesului de adaptare și a colectării datelor;

e) măsurarea și evaluarea rezultatelor și a impactului activităților de adaptare, a investițiilor, a proiectelor, a programelor privind reziliența climatică din perspectiva sensibilității la dimensiunea de gen.

(4) Sistemul de monitorizare, raportare și evaluare colectează, prin intermediul indicatorilor, datele cu privire la acțiunile de adaptare implementate. Fișa indicatorilor, care conține descrierea fiecărui tip de indicator, termenul de colectare, modul de utilizare în procesul de raportare și evaluare a adaptării la schimbările climatice, este indicată în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului de monitorizare și evaluare privind adaptarea la schimbările climatice, aprobat de Guvern.

Secțiunea a 2-a

Raportarea în cadrul CCONUSC, al Acordului de la Paris

și al Tratatului Comunității Energetice

Articolul 43. Formatul comun de monitorizare și raportare

(1) Pentru a respecta angajamentele asumate în cadrul CCONUSC, al Acordului de la Paris, al Tratatului Comunității Energetice și în baza datelor și informațiilor recepționate de la autoritățile și instituțiile responsabile care fac parte din Sistemul național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, Ministerul Mediului transmite Secretariatului CCONUSC și Secretariatului Comunității Energetice următoarele:

- a) inventarul național al emisiilor antropice provenite din surse și al reținerilor prin sechestrare de către absorbanți a gazelor cu efect de seră;
- b) CND, Raportul biennial de transparență și Raportul național de inventariere;
- c) documentul strategic de politici publice de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung.

(2) Ministerul Mediului raportează comunicarea națională cu privire la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, în conformitate cu Acordul de la Paris și cu Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de Guvern.

(3) Instrumentele de raportare specificate la alin. (1) sunt elaborate în conformitate cu prevederile ghidurilor, aprobate prin deciziile adoptate în cadrul conferințelor părților semnatare ale CCONUSC, ale Acordului de la Paris și ale Tratatului Comunității Energetice.

(4) Cerințele privind formatul, structura instrumentelor de raportare specificate la alin. (1) și (2), precum și termenele de raportare se stabilesc în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

Articolul 44. Raportarea prin intermediul Sistemului

național de inventariere

(1) Sistemul național de inventariere este elaborat și administrat de către autoritatea competentă corespunzătoare, astfel încât să asigure transparența, acuratețea, coerența, comparabilitatea și caracterul integral în compilarea inventarului național, în temeiul CCONUSC, al Acordului de la Paris și al deciziilor adoptate în temeiul acestora, precum și în conformitate cu prevederile Regulamentului privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

(2) Sistemul național de inventariere este elaborat și administrat astfel încât să asigure calitatea inventarului național prin parcurgerea etapelor de planificare, pregătire și management al datelor privind activitățile specificate în anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice.

(3) Raportul național de inventariere este elaborat de către Agenția de Mediu în baza datelor și informațiilor din inventarul național, conform procedurilor și formatului comun de raportare privind transparența acțiunilor și a suportului oferit, aprobat prin deciziile adoptate în cadrul Acordului de la Paris.

(4) Cerințele privind formatul, structura și termenele Raportului național de inventariere sunt stabilite în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului

național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

(5) Autoritățile și instituțiile responsabile care fac parte din Sistemul național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice furnizează, în mod gratuit, informațiile, factorii de emisie și datele privind activitatea acestora necesare pentru a estima emisiile antropice de GES și a le raporta.

(6) Autoritatea competentă elaborează inventarul național, care conține date ce sunt prezentate Ministerului Mediului, care, la rândul său, le transmite Secretariatului Comunității Energetice și Secretariatului Agenției Europene de Mediu pentru efectuarea evaluării tehnice a acestora, în termenele stabilite în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

Articolul 45. Raportarea implementării documentelor

de politici

(1) Autoritățile și instituțiile publice responsabile de implementarea documentelor de politici în domeniul reducerii emisiilor antropice de GES și al adaptării la schimbările climatice monitorizează gradul de realizare a acestora și raportează Ministerului Mediului.

(2) Colectarea și raportarea datelor privind schimbările climatice se efectuează în baza cadrului normativ și a sistemului național creat în conformitate cu prevederile actelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 46. Raportarea prin intermediul Sistemului

național pentru politici, măsuri și prognoze

(1) Sistemul național pentru politici, măsuri și prognoze asigură cadrul instituțional, juridic și procedural pentru evaluarea progresului în implementarea politicilor de atenuare a schimbărilor climatice, pentru asigurarea actualității informațiilor raportate, pentru elaborarea prognozelor privind emisiile antropice provenite din surse sau reținerile prin sechestrare de către absorbanți a GES.

(2) Sistemul național pentru politici, măsuri și prognoze și Sistemul național de inventariere formează Sistemul național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice.

(3) Sistemul național pentru politici, măsuri și prognoze este creat și funcționează în baza unui regulament aprobat prin hotărâre de Guvern, a CCONUSC și a Acordului de la Paris.

(4) Sistemul național pentru politici, măsuri și prognoze este ținut de către Agenția de Mediu, astfel încât să asigure transparența, acuratețea, coerența, comparabilitatea și caracterul integral al informațiilor furnizate privind politicile, măsurile și prognozele

referitoare la emisiile antropice provenite din surse sau reținerile prin sechestrare de către absorbanți a GES.

Articolul 47. Raportarea progresului înregistrat

în realizarea obiectivelor CND

(1) Ministerul Mediului monitorizează progresul privind realizarea obiectivelor CND prin aplicarea unor indicatori de monitorizare calitativi sau cantitativi.

(2) Cerințele privind formatul, structura și termenele de raportare vizând progresul realizării obiectivelor CND se stabilesc în temeiul CCONUSC, al Acordului de la Paris și al deciziilor adoptate în temeiul acestora, precum și în conformitate cu prevederile Regulamentului privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

Articolul 48. Raportarea privind suportul recepționat

și privind utilizarea veniturilor din prețul

carbonului

(1) Raportarea privind suportul recepționat și privind utilizarea veniturilor din prețul carbonului, prevăzut la art. 57, este efectuată de către Agenția de Mediu o dată la doi ani, după data lansării sistemului de raportare, conform unui regulament aprobat de Guvern.

(2) Raportul include informațiile cu privire la planificarea și la strategiile naționale de adaptare la schimbările climatice, specificându-se acțiunile implementate și cele planificate pentru a facilita adaptarea la schimbările climatice, inclusiv informațiile ce reies din cerințele de raportare stabilite în temeiul CCONUSC și al Acordului de la Paris.

Secțiunea a 3-a

Monitorizarea, raportarea și verificarea

Articolul 49. Monitorizarea, raportarea și verificarea

emisiilor de GES provenite de la instalațiile

staționare

(1) La aprobarea desfășurării activității prevăzute în anexa nr. 1, în autorizația integrată de mediu se include, în mod obligatoriu, componenta de GES, conform prevederilor Legii nr. 227/2022 privind emisiile industriale.

(2) Operatorul instalației staționare în care desfășoară una dintre activitățile prevăzute în anexa nr. 1 și care deține autorizația integrată de mediu asigură monitorizarea și raportarea emisiilor de GES în baza planului de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră.

(3) Măsurile de reducere a emisiilor de GES planificate, inclusiv metodologia și frecvența monitorizării și raportării acestora, se bazează pe principiile de monitorizare și raportare prevăzute în anexa nr. 2 și se realizează în conformitate cu planul de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră, elaborat de către operatorul instalației staționare și aprobat de către Agenția de Mediu.

(4) Anual, până la data de 31 martie, operatorul instalației staționare prezintă Agenției de Mediu RAE-ul pentru anul precedent, verificat de către un verificator acreditat, împreună cu raportul de verificare a emisiilor de GES generate în anul calendaristic precedent, elaborat de către verificator.

(5) În cazul în care operatorul instalației staționare nu prezintă un RAE verificat în termenul stabilit sau dacă raportul nu a fost verificat în conformitate cu cerințele prevăzute la art. 50 alin. (5), Agenția de Mediu efectuează o estimare prudentă a nivelului de emisii de GES al unei instalații, care va înlocui raportul respectiv.

(6) Cerințele privind formatul, structura de raportare a RAE-ului, procedura de depunere și actele necesare, precum și metodologiile MRV a emisiilor de GES sunt stabilite în Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră provenite de la instalațiile staționare și activitățile din domeniul aviației, aprobat de Guvern.

Articolul 50. Verificarea și acreditarea

(1) Centrul Național de Acreditare acreditează verificatorii în conformitate cu prevederile Legii nr.235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității.

(2) Verificatorul verifică RAE-ul prezentat de către operatorul instalației staționare sau de către operatorul de aeronave, în conformitate cu procedura de verificare prevăzută în Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră provenite de la instalații staționare și activitățile din domeniul aviației, aprobat de Guvern.

(3) Procedura de verificare a RAE-ului prezentat de compania de transport maritim este prevăzută în Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de dioxid de carbon generate de transportul maritim, aprobat de Guvern.

(4) Verificatorii acreditați de un centru național de acreditare în statele membre ale Uniunii Europene, care au trecut cu succes evaluarea organizată de Cooperarea Europeană pentru Acreditare, sunt în drept să presteze servicii de verificare la nivel național, conform procedurii de recunoaștere și echivalare prevăzute în Legea nr. 235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității.

(5) Centrul Național de Acreditare, în comun cu Agenția de Mediu, stabilește cerințele aplicabile verificatorilor, procedura de verificare, criteriile de verificare, precum și conținutul raportului de verificare.

(6) Verificatorul acționează independent de operatorul instalației staționare, de

operatorul de aeronave sau de operatorul instalației de transport maritim și este imparțial în exercitarea atribuțiilor de verificare, conform cerințelor prevăzute în Regulamentul privind acreditarea și cerințele aplicabile verficatorilor emisiilor de gaze cu efect de seră, aprobat de Guvern.

Articolul 51. Monitorizarea, raportarea și verificarea

emisiilor de GES provenite de la activitățile

din domeniul aviației

(1) În vederea decarbonizării aviației civile și a încurajării utilizării unor tehnologii mai puțin poluante și a surselor regenerabile prin aplicarea măsurilor economice este instituită schema CORSIA, în conformitate cu prevederile Regulamentului privind instituirea și funcționarea Schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională, aprobat de Guvern.

(2) Cerințele privind MRV a emisiilor de GES, inclusiv evaluarea progresului înregistrat în îndeplinirea angajamentelor de reducere a acestora, generate de operatorii aerieni naționali, sunt stabilite în regulamentul prevăzut la alin. (1).

(3) Operatorul de aeronave prezintă spre aprobare Autorității Aeronautice Civile planul de monitorizare a emisiilor de CO₂, care conține măsurile de monitorizare și raportare a emisiilor de carbon în cadrul CORSIA, cu două luni înainte de atingerea pragului de raportare estimativ de 10000 de tone de CO₂ pe an.

(4) Operatorul de aeronave prezintă spre coordonare Agenției de Mediu planul de monitorizare a emisiilor de CO₂, care conține măsurile de monitorizare și raportare a emisiilor de carbon, înainte de începerea activității din domeniul aviației.

(5) RAE-ul operatorului de aeronave este verificat de către verficator.

(6) Cerințele privind MRV a emisiilor de GES, prevăzute la alin. (4), se elaborează anual, în conformitate cu Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră provenite de la instalațiile staționare și de la activitățile din domeniul aviației, aprobat de Guvern.

Articolul 52. Monitorizarea, raportarea și verificarea

emisiilor de GES provenite de la

activitățile din domeniul transportului

maritim

(1) În scopul promovării reducerii emisiilor de GES provenite de la activitățile din domeniul transportului maritim, armatorii sunt obligați să monitorizeze și să raporteze emisiile de GES pentru fiecare navă și pentru fiecare călătorie, în conformitate cu Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de dioxid de carbon generate de transportul maritim, aprobat de Guvern.

(2) Armatorii prezintă spre înregistrare Agenției de Mediu planul de monitorizare a emisiilor de CO₂, care conține măsurile de monitorizare și raportare a emisiilor de carbon, înainte de începerea activității din domeniul transportului maritim.

(3) Anual, până la data de 31 martie, armatorii sunt obligați să transmită Agenției de Mediu RAE-ul pentru întreaga perioadă de raportare a anului precedent, care să fie verificat de către un verficator acreditat.

(4) Navele care au ca destinație un port situat pe teritoriul Republicii Moldova sunt obligate să raporteze emisiile de GES Agenției de Mediu până la intrarea în port.

Articolul 53. Sistemul informațional integrat de mediu

(1) Operatorii instalațiilor staționare în care desfășoară un anumit tip de activitate, specificate în anexa nr. 1, sunt înregistrați în Registrul național de emisii și transfer de poluanți, în conformitate cu prevederile Legii nr. 227/2022 privind emisiile industriale și ale Regulamentului privind Registrul național al emisiilor și al transferului de poluanți, aprobat de Guvern.

(2) Registrul menționat la alin. (1) este parte componentă a Sistemului informațional integrat de mediu, instituit de Ministerul Mediului, care facilitează implementarea angajamentelor privind raportarea prevăzută la art. 44-50.

Capitolul V

TRANSPARENȚA ȘI FINANȚAREA

Secțiunea 1

Transparența în procesul de luare a deciziilor

și cooperarea transfrontalieră

Articolul 54. Consultarea părților interesate

(1) Ministerul Mediului, alte autorități și instituții publice responsabile de politicile sectoriale pun la dispoziția publicului rapoartele privind implementarea documentelor de politici în domeniul reducerii emisiilor antropice de GES și al adaptării la schimbările climatice, în conformitate cu prevederile Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

(2) Ministerul Mediului asigură colaborarea cu toate părțile interesate pentru a le oferi posibilitatea și mijloacele să contribuie activ la o tranziție justă și echitabilă din punct de vedere social către o societate neutră din punct de vedere climatic și cu reziliență sporită la schimbările climatice, de asemenea asigură ca publicul să beneficieze de posibilități efective de a se informa în timp util, de a participa și de a-și exprima opiniile cu privire la documentele elaborate și supuse consultărilor publice.

(3) Datele privind emisiile de GES, condițiile de mediu și potențialele efecte adverse, precum și consecințele, rezultatele monitorizării și ale controalelor nu pot fi considerate

secret comercial în conformitate cu prevederile Codului civil.

(4) Informațiile de interes public se pun la dispoziția publicului cu titlu gratuit, prin intermediul unor mijloace mass-media ușor accesibile și se publică pe pagina web oficială a Ministerului Mediului, cu respectarea prevederilor legislației în domeniul asigurării accesului la informațiile de interes public.

(5) Ministerul Mediului asigură organizarea procesului incluziv și accesibil la nivel național, regional și local, cu participarea mediului asociativ, a mediului academic, a mediului de afaceri, a cetățenilor și a societății civile, pentru schimbul de bune practici și pentru identificarea acțiunilor care contribuie la realizarea obiectivelor la nivel național.

(6) Ministerul Mediului, alte autorități și instituții publice responsabile de politicile sectoriale utilizează toate instrumentele necesare, inclusiv Comisia națională privind schimbările climatice, dialogul pe mai multe niveluri, având ca subiect energia și clima, Pactul Climatic European, pentru a implica cetățenii, mediul asociativ și părțile interesate în scopul promovării dialogului și furnizării informației științifice cu privire la schimbările climatice și la aspectele sociale, precum și cele legate de egalitatea de gen.

Articolul 55. Dialogul pe niveluri și cooperarea

(1) Ministerul Mediului poartă un dialog pe mai multe niveluri, având ca subiect acțiunile climatice, în cadrul căruia autoritățile administrației publice locale, societatea civilă, mediul academic și cel de afaceri, investitorii și alte părți interesate, precum și publicul larg pot participa activ și pot discuta despre obiectivele privind neutralitatea climatică și scenariile preconizate pentru politicile în domeniu, inclusiv cele pe termen lung, și pot examina progresele înregistrate.

(2) Pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor și a contribuțiilor stabilite la nivel național, Ministerul Mediului asigură cooperarea cu statele părți ale Comunității Energetice, cu statele membre ale Uniunii Europene, cu statele vecine și alte state prin schimbul de informații privind cercetarea și dezvoltarea științifică și tehnică, în vederea perfecționării mijloacelor care facilitează realizarea obiectivelor și atingerea țintelor naționale.

Secțiunea a 2-a

Prețul carbonului și sistemul de stabilire

Articolul 56. Mecanismul financiar de stabilire a prețului

pentru emisiile de CO₂

(1) În scopul asigurării reducerii emisiilor de GES în urma desfășurării activităților specificate în anexa nr. 1 și a implementării principiului „poluatorul plătește” se instituie mecanismul financiar de stabilire a prețului pentru emisiile de CO₂.

(2) Mecanismul financiar de stabilire a prețului pentru emisiile de CO₂ se fundamentează pe principiul „plafonare și comercializare” și/sau „stabilirea prețului

carbonului pentru anumite bunuri și/sau servicii” și se stabilește prin lege.

(3) Cerințele privind calculul și raportarea emisiilor de GES, obligațiile și metodele de plată a prețului pentru emisiile de CO₂, lista operatorilor supuși plății pentru emisiile de CO₂, criteriile și condițiile pentru scutiri sau reduceri de plată, autoritățile și instituțiile responsabile, precum și procedura de percepere a plăților pentru emisiile de CO₂, altele decât cele prevăzute de MAFC, se aprobă de către Guvern.

Articolul 57. Susținerea financiară a acțiunilor

de atenuare și adaptare la schimbările

climatice

(1) Statul asigură susținerea financiară prin elaborarea, promovarea și implementarea documentelor de politici în domeniul atenuării și al adaptării la schimbările climatice la nivel național și sectorial, în limita mijloacelor disponibile.

(2) Mijloacele financiare din bugetul de stat și alte mijloace financiare care nu contravin legislației sunt utilizate pentru:

- a) implementarea activităților de reducere a emisiilor de GES;
- b) implementarea activităților de sporire a reținerii emisiilor de GES prin sechestrarea acestora;
- c) creșterea ponderii energiei provenite din surse regenerabile și promovarea tehnologiilor inovative contribuind la tranziția către o economie sigură și durabilă cu emisii reduse de CO₂;
- d) sporirea capacității de sechestrare a emisiilor de GES din sectorul LULUCF;
- e) combaterea defrișărilor ilicite și sporirea capacității de regenerare și împădurire;
- f) implementarea activităților de consolidare a capacității de adaptare la schimbările climatice;
- g) stimularea renovării parcului de vehicule antrenat la prestarea transportului rutier de persoane prin servicii regulate;
- h) finanțarea domeniilor de cercetare aferente promovării eficienței energetice și a tehnologiilor curate;
- i) promovarea eficienței energetice, inclusiv prin oferirea suportului financiar gospodăriilor aflate în situație de sărăcie energetică;
- j) promovarea și utilizarea tehnologiilor curate și eficiente energetic, inclusiv cogenerarea și trigenerarea, în scopul susținerii financiare pentru abordarea aspectelor sociale generate de schimbările climatice în gospodăriile cu venituri mici și medii, precum și pentru implementarea măsurilor de atenuare și/sau de adaptare la schimbările climatice în

cadrul întreprinderilor;

k) contribuirea la formarea competențelor și realocarea forței de muncă pentru o tranziție justă spre o economie cu emisii reduse de carbon, în special în regiunile cele mai vulnerabile, în coordonare cu mediul asociativ;

l) promovarea captării și stocării geologice a carbonului în condiții de siguranță pentru mediul înconjurător din sectoarele și subsectoarele industriale;

m) implementarea tehnologiilor sau investițiilor în tehnologii ce țin de captarea și stocarea carbonului în condiții de siguranță pentru mediul înconjurător din sectoarele și subsectoarele industriale;

n) susținerea în îndeplinirea angajamentelor în cadrul Tratatului Comunității Energetice; susținerea autorităților administrației publice locale în implementarea prevederilor Convenției primarilor pentru climă și energie;

o) monitorizarea și raportarea emisiilor de GES;

p) acțiunile de susținere a activităților mediului asociativ (a organizațiilor societății civile) în domeniul reducerii emisiilor de GES și de adaptare la schimbările climatice;

q) desfășurarea activităților Secretariatului Comisiei naționale privind schimbările climatice.

(3) Asigurarea financiară a activităților de atenuare și adaptare la schimbările climatice se efectuează în baza unor proceduri care să asigure luarea în considerare a tuturor aspectelor legate de climă în procesul luării deciziilor. La prioritizarea finanțării se iau în considerare multiple aspecte, inclusiv sociale, economice și de mediu.

Articolul 58. Evidența cheltuielilor legate de schimbările climatice

(1) La implementarea politicilor și măsurilor necesare pentru realizarea obiectivelor și atingerea țintelor naționale, Guvernul ia în considerare necesitatea atenuării efectelor emisiilor de GES și a adaptării la schimbările climatice, asigurând că cel puțin o parte din măsurile planificate sunt finanțate ca urmare a aplicării mecanismului financiar de stabilire a prețului pentru emisiile de CO₂.

(2) Mijloacele financiare colectate în urma aplicării mecanismului financiar de stabilire a prețului pentru emisiile de CO₂ sunt gestionate prin intermediul sistemului trezorerial de către Ministerul Finanțelor.

(3) Mijloacele financiare colectate din plățile de carbon pentru emisiile de CO₂ se includ în legea bugetului de stat pentru anul respectiv.

Capitolul VI

COMPETENȚA ÎN EFECTUAREA CONTROLULUI.
RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA LEGISLAȚIEI
ÎN DOMENIUL ACȚIUNILOR CLIMATICE

Articolul 59. Măsuri de control

Controlul de stat în domeniul acțiunilor climatice este exercitat de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului, în vederea asigurării respectării legislației în domeniul acțiunilor climatice și al realizării măsurilor de protecție a mediului. Măsurile de control se exercită în conformitate cu prevederile Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

Articolul 60. Răspunderea pentru încălcarea legislației

în domeniul acțiunilor climatice

Încălcarea prevederilor prezentei legi și ale actelor normative aprobate în temeiul acesteia atrage, după caz, răspunderea civilă, contravențională sau penală.

Capitolul VII

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 61. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare peste 18 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul:

a) în termen de 18 luni de la data publicării prezentei legi, va asigura elaborarea și adoptarea actelor normative necesare pentru implementarea acesteia;

b) în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI Igor GROSU

Nr. 74. Chișinău, 11 aprilie 2024.

Anexa nr. 1

Categoriile de activități
căroră li se aplică mecanismul financiar
de stabilire a prețului pentru emisiile

de dioxid de carbon

1. Valorile pragurilor specificate în tabel se referă, în general, la capacitățile de producție sau la randamente. În instalația în care se desfășoară una sau mai multe dintre activitățile care fac parte din aceeași categorie de activitate, capacitățile acestora se însumează.

2. La calcularea puterii termice nominale totale a unei instalații se însumează puterea termică nominală a tuturor unităților tehnice care fac parte din aceasta și în care se ard combustibili în cadrul instalației respective. Aceste unități pot include toate tipurile de cazane, arzătoare, turbine, încălzitoare, furnale, incineratoare, cuptoare de calcinare, etuve, cuptoare, uscătoare, motoare, pile de combustie, instalații de ardere în buclă chimică, fclae și instalații de postcombustie termică sau catalitică. Instalațiile cu o putere termică nominală mai mică de 3 MW și instalațiile care utilizează exclusiv biomasă nu sunt luate în calcul. Instalațiile care utilizează exclusiv biomasă includ instalațiile care utilizează combustibili fosili doar la pornirea sau la oprirea instalației.

3. În cazul în care o instalație deservește o activitate pentru care pragul nu este exprimat ca putere termică nominală totală, pragul pentru activitatea respectivă are prioritate la luarea deciziei privind includerea în listă.

4. În cazul în care se constată că într-o instalație se depășește pragul de capacitate pentru o activitate menționată în tabelul din prezenta anexă, toate instalațiile în care se ard combustibili, altele decât instalațiile pentru incinerarea deșeurilor periculoase sau municipale, sunt incluse în autorizația integrată de mediu.

Activități

Gaze cu efect de seră

I. Instalațiile staționare

1	Arderea combustibililor în instalațiile cu o putere termică nominală totală de peste 20 MW (cu excepția instalațiilor pentru incinerarea deșeurilor periculoase sau municipale)	Dioxid de carbon
2	Arderea combustibililor în instalațiile pentru incinerarea deșeurilor municipale cu o putere termică nominală totală de peste 20 MW	Dioxid de carbon
3	Rafinarea uleiurilor, în cazul în care sunt exploatate instalații de ardere cu o putere termică nominală totală de peste 20 MW	Dioxid de carbon
4	Producerea cocsului	Dioxid de carbon
5	Prăjirea sau sinterizarea, inclusiv peletizarea, a minereurilor metalice (inclusiv a minereurilor sulfidice)	Dioxid de carbon
6	Producerea fontei sau a oțelului (topire primară sau secundară), inclusiv instalațiile pentru turnare continuă, cu o capacitate de producție mai mare de 2,5 tone pe oră	Dioxid de carbon
7	Producerea sau prelucrarea metalelor feroase (inclusiv a feroaliajelor), în cazul în care sunt exploatate instalații de ardere cu o putere termică nominală totală de peste 20 MW. Prelucrarea include, printre altele, laminoare, reîncălzitoare, cuptoare de recoacere, forje, topitorii, acoperire și decapare	Dioxid de carbon
8	Producerea de aluminiu primar sau alumină	Dioxid de carbon și perfluorocarburi

9	Producerea de aluminiu secundar, în cazul în care sunt exploatare instalații de ardere cu o putere termică nominală totală de peste 20 MW	Dioxid de carbon
10	Producerea sau prelucrarea metalelor neferoase, inclusiv producerea aliajelor, rafinarea, topirea-turnarea etc., în cazul în care sunt exploatare instalații de ardere cu o putere termică nominală totală (incluzând combustibilii folosiți ca agenți de reducere) de peste 20 MW	Dioxid de carbon
11	Producerea clincherului de ciment în cuptoare rotative cu o capacitate de producție de peste 500 de tone pe zi sau în alte cuptoare, cu o capacitate de producție de peste 50 de tone pe zi	Dioxid de carbon
12	Producerea de var sau calcinarea dolomitei sau a magnezitei în cuptoare rotative sau în alte cuptoare, cu o capacitate de producție de peste 50 de tone pe zi	Dioxid de carbon
13	Fabricarea sticlei, inclusiv a fibrei de sticlă, cu o capacitate de topire de peste 20 de tone pe zi	Dioxid de carbon
14	Fabricarea prin ardere de produse ceramice, în special de țigle, cărămizi, cărămizi refractare, plăci ceramice, gresie ceramică sau porțelan, cu o capacitate de producție de peste 75 de tone pe zi	Dioxid de carbon
15	Fabricarea de material izolant din vată minerală, utilizând sticlă, rocă sau zgură, cu o capacitate de topire de peste 20 de tone pe zi	Dioxid de carbon
16	Uscarea sau calcinarea ghipsului sau fabricarea plăcilor din ipsos și a altor produse din ghips, cu o capacitate de producție de ghips calcinat sau de ghips secundar uscat de peste 20 de tone pe zi	Dioxid de carbon
17	Producerea de celuloză din lemn sau din alte materiale fibroase	Dioxid de carbon
18	Producerea de hârtie sau carton, cu o capacitate de producție de peste 20 de tone pe zi	Dioxid de carbon
19	Producerea de negru de fum, implicând carbonizarea unor substanțe organice precum sunt uleiurile, gudronul, reziduurile de cracare și de distilare, cu o capacitate de producție de peste 50 de tone pe zi	Dioxid de carbon
20	Producerea acidului azotic	Dioxid de carbon și oxid de azot
21	Producerea acidului adipic	Dioxid de carbon și oxid de azot
22	Producerea acidului glioxalic și glioxilic	Dioxid de carbon și oxid de azot
23	Producerea amoniacului	Dioxid de carbon
24	Producerea substanțelor chimice organice în vrac prin cracare, reformare, oxidare completă sau parțială ori prin procese similare, cu o capacitate de producție care depășește 100 de tone pe zi	Dioxid de carbon
25	Producerea de hidrogen (H ₂) și de gaze de sinteză, cu o capacitate de producție care depășește 5 tone pe zi	Dioxid de carbon
26	Producerea de sodă calcinată (Na ₂ CO ₃) și de bicarbonat de sodiu (NaHCO ₃)	Dioxid de carbon
27	Transportul de gaze cu efect de seră în vederea stocării geologice într-un sit de stocare autorizat, în conformitate cu prevederile anexei nr. 1 la Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, cu excepția emisiilor care fac obiectul unei alte activități în temeiul prezentei legi	Dioxid de carbon
28	Stocarea geologică a gazelor cu efect de seră într-un sit de stocare în conformitate cu anexa nr. 1 la Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, cu excepția emisiilor care fac obiectul unei alte activități în temeiul prezentei legi	Dioxid de carbon

II. Aviația

- 29 Zborurile între aerodromurile situate în două state diferite, efectuate de către operatorii de aeronave, îndeplinesc următoarele condiții:
- a) operatorii de aeronave sunt certificați sau înregistrați în Republica Moldova;
  - b) se produc emisii anuale de CO₂ mai mari de 10000 de tone din utilizarea aeronavelor, cu o masă maximă certificată la decolare mai mare de 5700 de kg, care efectuează zboruri ce sunt incluse în prezenta anexă, altele decât cele care pleacă și care sosesc în același stat membru al Uniunii Europene, inclusiv în regiunile ultraperiferice ale aceluiași stat membru, începând cu 1 ianuarie 2021;
  - c) în sensul prezentei litere, nu se iau în considerare emisiile generate de următoarele tipuri de zboruri:
    - zborurile de stat;
    - zborurile umanitare;
    - zborurile medicale;
    - zborurile militare;
    - zborurile de stingere a incendiilor;
    - zborurile precedente și cele ulterioare unui zbor pentru activități umanitare, medicale sau de stingere a incendiilor, cu condiția că zborul în cauză să fi fost efectuat cu aceeași aeronavă și să fi fost necesar pentru desfășurarea acelor activități umanitare, medicale sau de stingere a incendiilor sau pentru re poziționarea aeronavei, după desfășurarea activităților respective, în vederea desfășurării activității sale ulterioare

Dioxid de carbon

- 30 Zborurile care pleacă de pe un aerodrom situat pe teritoriul Republicii Moldova.
- Această activitate nu include:
- a) zborurile efectuate exclusiv pentru transportul unui monarh în funcție și al rudelor sale apropiate, al șefilor de stat, al șefilor de guvern și al miniștrilor din țări care nu sunt state membre, aflați în misiune oficială, cu condiția ca o astfel de situație să fie dovedită prin indicatorul corespunzător al statutului zborului din planul de zbor;
  - b) zborurile militare efectuate cu aeronave militare și zborurile serviciilor vamale și de poliție;
  - c) zborurile legate de misiunile de căutare și de salvare, zborurile serviciilor de pompieri, zborurile pentru activități umanitare și zborurile serviciilor medicale de urgență, autorizate de către autoritățile competente corespunzătoare;
  - d) alte zboruri efectuate exclusiv în conformitate cu regulile de zbor la vedere definite în anexa nr. 2 la Convenția de la Chicago;
  - e) zborurile care se încheie pe aerodromul de pe care a decolat aeronava și în timpul cărora nu au fost efectuate aterizări intermediare;
  - f) zborurile de instruire, efectuate exclusiv în scopul obținerii unei licențe sau a unei calificări, în cazul personalului navigant de conducere, dacă acest lucru este dovedit printr-o indicație corespunzătoare din planul de zbor, cu condiția ca scopul zborului să nu fie transportul de pasageri și/sau de marfă sau poziționarea sau transportul aeronavei;
  - g) zborurile efectuate exclusiv în scopul cercetărilor științifice sau în scopul verificării, al testării sau al certificării aeronavei ori a echipamentului de bord sau de sol;
  - h) zborurile efectuate de aeronave cu o masă maximă certificată la decolare mai mică de 5700 de kg;
  - i) zborurile efectuate pe rutele în care capacitatea oferită nu depășește 50000 de locuri pe an;
  - j) zborurile care, cu excepția prezentei litere, s-ar încadra în această activitate și sunt efectuate de un operator de transport aerian comercial, care efectuează fie:
    - mai puțin de 243 de zboruri pe perioadă, pe parcursul a trei perioade consecutive de câte patru luni; fie
    - zboruri cu emisii anuale totale mai mici de 10000 de tone pe an.Zborurile menționate la lit. l) și m) sau cele efectuate exclusiv pentru transportul în misiune oficială al monarhilor în exercițiu și al rudelor apropiate ale acestora, al șefilor de stat, al șefilor de guvern și al miniștrilor unui stat membru al Uniunii Europene nu pot fi excluse în temeiul prezentei litere;
  - k) începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi și până la data de 31 decembrie 2030, zborurile care, cu excepția prezentei litere, s-ar încadra în această activitate și sunt efectuate de un operator de aeronave necomercial, care efectuează zboruri cu emisii anuale totale mai mici de 1000 de tone pe an, inclusiv emisiile generate de zborurile menționate la lit. l) și m);
  - l) zborurile dinspre aerodromurile situate în Elveția către aerodromurile situate în Spațiul Economic European;
  - m) zborurile dinspre aerodromurile situate în Regatul Unit către aerodromurile situate în Spațiul Economic European

III. Transportul maritim

- 31 Navele cu un tonaj brut de peste 5000 de tone, în ceea ce privește emisiile de CO₂ generate în timpul călătoriilor acestora de la ultimul lor port de escală la un port de escală aflat sub jurisdicția Republicii Moldova și de la un port de escală aflat sub jurisdicția unui stat membru al Uniunii Europene spre următorul port de escală al acestora, precum și în interiorul porturilor de escală aflate sub jurisdicția Republicii Moldova. De la data de 1 ianuarie 2025, navele de transport general de mărfuri, cu un tonaj brut mai mic de 5000 de tone, dar nu mai mic de 400 de tone, în ceea ce privește emisiile de GES generate în timpul călătoriilor acestora pentru transportul de mărfuri în scopuri comerciale de la ultimul lor port de escală la un port de escală aflat sub jurisdicția Republicii Moldova și de la un port de escală aflat sub jurisdicția unui stat membru al Uniunii Europene spre următorul port de escală al acestora, precum și în interiorul porturilor de escală aflate sub jurisdicția Republicii Moldova, precum și navele de aprovizionare în larg cu un tonaj brut mai mic de 5000 de tone, dar nu mai mic de 400 de tone în ceea ce privește emisiile de GES generate în timpul călătoriilor acestora de la ultimul lor port de escală la un port de escală aflat sub jurisdicția Republicii Moldova și de la un port de escală aflat sub jurisdicția unui stat membru al Uniunii Europene spre următorul port de escală al acestora, precum și în interiorul porturilor de escală aflate sub jurisdicția Republicii Moldova. De la data de 1 ianuarie 2025, navele de aprovizionare în larg, cu un tonaj brut mai mare sau egal cu 5000 de tone în ceea ce privește emisiile de GES generate în timpul călătoriilor acestora de la ultimul lor port de escală la un port de escală aflat sub jurisdicția Republicii Moldova și de la un port de escală aflat sub jurisdicția unui stat membru al Uniunii Europene spre următorul port de escală al acestora, precum și în interiorul porturilor de escală aflate sub jurisdicția Republicii Moldova
- Dioxid de carbon, începând cu data de 1 ianuarie 2026, metan și protoxid de azot

Anexa nr. 2

PRINCIPIILE DE MONITORIZARE ȘI RAPORTARE

I. Monitorizarea și raportarea emisiilor de GES

provenite de la instalațiile staționare

A. Monitorizarea emisiilor de CO₂

Emisiile se monitorizează în baza calculelor sau în baza măsurătorilor.

B. Calculul emisiilor

1) Calcularea emisiilor se efectuează după următoarea formulă:

datele privind activitatea × factorii de emisie × factorii de oxidare.

2) Datele privind activitatea (combustibilul utilizat, rata de producție etc.) se monitorizează în baza datelor privind aprovizionarea sau în baza măsurătorilor.

3) Se utilizează factorii de emisie acceptați. Pentru toți combustibilii se acceptă

factorii de emisie specifici activității. Se acceptă factorii implicați pentru toți combustibilii, cu excepția celor necomerciali (combustibilii din deșeuri, precum anvelope și gaze din procese industriale). Pentru produsele de rafinare sunt acceptate valorile implicite de către IPCC. Factorul de emisie pentru biomasă, care respectă criteriile de durabilitate și criteriile de reducere a emisiilor de GES pentru utilizarea biomasei (precum sunt prevăzute de Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile), astfel cum este stabilit în regulamentul menționat la art. 49 alin. (6), se consideră zero.

4) În cazul în care la evaluarea factorului de emisie nu se ia în considerare faptul că o parte din carbon nu este oxidată, se utilizează un factor de oxidare suplimentar. În cazul în care au fost calculați factorii de emisie specifici activităților și se ia în considerare oxidarea, utilizarea unui factor suplimentar de oxidare nu este necesară.

5) Se utilizează factorii implicați de oxidare, elaborați în temeiul Legii nr. 227/2022 privind emisiile industriale, cu excepția cazurilor în care operatorul poate demonstra că factorii specifici activității sunt mai exacti.

6) Se efectuează calcule separate pentru fiecare activitate, instalație și pentru fiecare combustibil.

C. Măsurările emisiilor

Măsurarea emisiilor se realizează prin intermediul unor metode standardizate sau acceptate și se coroborează cu un calcul ajutător al emisiilor.

D. Monitorizarea emisiilor de alte gaze cu efect de seră

Se utilizează metode standardizate sau acceptate la nivel național, elaborate de către Comunitatea Energetică sau din cadrul Uniunii Europene.

E. Raportarea emisiilor

1) Fiecare operator trebuie să includă în raportul privind instalația următoarele informații:

a) datele de identificare a instalației, inclusiv:

- denumirea instalației;

- adresa instalației, inclusiv codul poștal și țara;

- tipul și numărul de activități, prevăzute în anexa nr. 1, desfășurate în instalație;

- adresa, numărul de telefon, numărul de fax și adresa de poștă electronică ale persoanei de contact;

- numele proprietarului instalației și al societății fondatoare;

b) pentru fiecare activitate, prevăzută în anexa nr. 1, desfășurată în locul pentru care se calculează emisiile:

- datele privind activitatea;
- factorii de emisie;
- factorii de oxidare;
- emisiile totale;
- gradul de incertitudine;

c) pentru fiecare activitate, prevăzută în anexa nr. 1, desfășurată în locul pentru care se măsoară emisiile:

- emisiile totale;
- informațiile privind fiabilitatea metodelor de măsurare;
- gradul de incertitudine;

d) pentru emisiile din arderi, raportul trebuie să includă, de asemenea, factorul de oxidare, cu excepția cazurilor în care oxidarea a fost luată în considerare la elaborarea unui factor de emisie specific activității.

II. Monitorizarea și raportarea emisiilor

provenite de la activitățile din domeniul aviației

A. Monitorizarea emisiilor de dioxid de carbon

1) Emisiile sunt monitorizate prin calcul. Calcularea emisiilor se efectuează după următoarea formulă: consumul de combustibil × factori de emisie.

2) Consumul de combustibil include combustibilul consumat de unitatea de putere auxiliară. Consumul real de combustibil pentru fiecare zbor este utilizat ori de câte ori este posibil și se calculează după următoarea formulă: cantitatea de combustibil din rezervoarele aeronavei după terminarea alimentării cu combustibil pentru zborul respectiv - cantitatea de combustibil din rezervoarele aeronavei după alimentare pentru zborul următor + cantitatea de combustibil alimentat pentru zborul următor.

3) În cazul în care datele reale privind consumul de combustibil nu sunt disponibile, se utilizează metoda standard, pe niveluri, pentru a estima consumul de combustibil pe baza celor mai fiabile informații disponibile.

4) Se utilizează factorii standard de emisie din liniile directoare ale IPCC-ului pentru inventariere din anul 2006 sau actualizările ulterioare ale liniilor directoare respective, cu excepția cazului în care factorii de emisie specifici activității, identificați de laboratoarele acreditate independente care utilizează metode analitice acceptate la nivel național, sunt mai exacti. Factorul de emisie pentru biomasă care respectă criteriile de durabilitate și criteriile de reducere a emisiilor de GES pentru utilizarea biomasei (prevăzute de Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, inclusiv orice ajustări

necesare pentru aplicarea acestora în temeiul prezentei legi și orice ajustări necesare pentru aplicarea acestora în temeiul legii menționate), astfel cum este prevăzut în regulamentul menționat la art. 51 alin. (6), se consideră zero. Factorul de emisie aferent kerosenului de aviație (Jet A1 sau Jet A) este de 3,16 (t CO₂/t combustibil).

5) Până la intrarea în vigoare a regulamentului menționat la art. 51 alin. (6), emisiilor generate de combustibilii din surse regenerabile de origine nebiologică, care utilizează hidrogen din surse regenerabile, în conformitate cu art. 26⁷ din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, li se atribuie un nivel de emisii zero pentru operatorii de aeronave care le utilizează.

6) Pentru fiecare zbor și combustibil se efectuează un calcul separat.

B. Raportarea emisiilor

1) Fiecare operator de aeronave include în raportul prezentat în conformitate cu prevederile art. 51 alin. (5) următoarele informații:

a) datele de identificare ale operatorului de aeronave, inclusiv:

1. denumirea operatorului de aeronave;

2. statul operatorului aerian;

3. adresa, inclusiv codul poștal și țara, în cazul în care este diferită, adresa de contact a statului operatorului aerian;

4. numerele de înregistrare ale aeronavelor și tipurile de aeronave utilizate, în perioada vizată de raport, pentru desfășurarea activităților de aviație specificate în anexa nr. 1, pentru care entitatea este operatorul aeronavei;

5. numărul și autoritatea emitentă a certificatului de operator aerian, precum și licența de operare în baza căreia sunt desfășurate activitățile din domeniul aviației, specificate în anexa nr. 1, pentru care entitatea este operatorul aeronavei;

6. adresa, numărul de telefon, numărul de fax și adresa de poștă electronică ale persoanei de contact; precum și

7. denumirea proprietarului aeronavei;

b) pentru fiecare tip de combustibil pentru care se calculează emisiile:

1. consumul de combustibil;

2. factorul de emisie;

3. emisiile cumulate totale, provenite de la toate zborurile efectuate în perioada care face obiectul raportului, ce se încadrează în categoria activităților din domeniul aviației, specificate în anexa nr. 1, pentru care este operatorul aeronavei;

4. emisiile cumulate provenite de la:

- toate zborurile efectuate în perioada care face obiectul raportului, ce se încadrează în categoria activităților din domeniul aviației, specificate în anexa nr. 1, pentru care este operatorul aeronavei, care au avut ca punct de plecare un aerodrom situat pe teritoriul unui stat membru, iar ca punct de sosire un aerodrom situat pe teritoriul aceluiași stat membru;

- toate celelalte zboruri efectuate în perioada care face obiectul raportului, ce se încadrează în categoria activităților din domeniul aviației, specificate în anexa nr. 1, pentru care este operatorul aeronavei;

5. emisiile cumulate provenite de la toate zborurile efectuate în perioada care face obiectul raportului, ce se încadrează în categoria activităților din domeniul aviației, specificate în anexa nr. 1, pentru care este operatorul aeronavei și care:

- au avut ca punct de plecare fiecare stat membru;

- au sosit în fiecare stat membru dintr-o țară terță;

6. gradul de incertitudine.

Anexa nr. 3

CRITERIILE PENTRU VERIFICAREA

EMISIILOR DE GES

I. Verificarea emisiilor de GES provenite de la instalațiile staționare

A. Principiile generale

1) Se verifică emisiile de GES rezultate din fiecare dintre activitățile specificate în anexa nr. 1.

2) Procesul de verificare include verificarea raportului în temeiul art. 51 și monitorizarea efectuată pe parcursul anului precedent. Verificarea abordează fiabilitatea, credibilitatea și acuratețea sistemelor de monitorizare și datele și informațiile raportate cu privire la emisii, în special:

a) datele privind activitățile care sunt prevăzute în raport, precum și măsurările și calculele conexe;

b) selectarea și utilizarea factorilor de emisie;

c) calculele care au condus la determinarea emisiilor generale; și

d) în cazul în care se utilizează măsurări, cât de adecvate sunt alegerea și modul de utilizare a metodelor de măsurare.

3) Emisiile raportate pot fi validate în cazul în care există date și informații fiabile și credibile care permit determinarea emisiilor cu un grad ridicat de siguranță. Un grad ridicat de certitudine presupune demonstrarea de către operator a următoarelor aspecte:

- a) datele raportate nu conțin neconcordanțe;
- b) datele au fost colectate în conformitate cu standardele științifice aplicabile; și
- c) înregistrările relevante privind instalația sunt complete și coerente.

4) Verificatorul are acces în toate zonele și la toate înregistrările referitoare la subiectul verificării.

5) Verificatorul ține cont că instalația este sau nu înregistrată în cadrul Sistemului comunitar de management și audit ecologic (EMAS).

B. Metodologia

1) Analiza strategică

Verificarea se bazează pe o analiză strategică a tuturor activităților desfășurate în instalație. În acest scop, verificatorul examinează în ansamblu toate activitățile și importanța acestora în ceea ce privește emisiile.

2) Analiza procesului

Verificarea informațiilor prezentate se realizează în locul în care se află instalația, după caz. Verificatorul recurge la controale prin sondaj pentru a determina fiabilitatea datelor și informațiilor raportate.

3) Analiza riscului

1. Verificatorul supune evaluării toate sursele de emisii de GES din instalație pentru a determina fiabilitatea datelor privind fiecare sursă care contribuie la totalul emisiilor din instalația respectivă.

2. În baza analizei respective, verificatorul identifică explicit acele surse care prezintă un grad ridicat de risc de eroare și alte aspecte ale procedurii de monitorizare și raportare care este posibil să contribuie la apariția unor erori în determinarea emisiilor generale. Este vorba în special de alegerea factorilor de emisie de GES și de calculele necesare pentru a determina nivelul emisiilor provenite din surse individuale. Este acordată o atenție specială surselor care prezintă un risc ridicat de eroare și aspectelor din cadrul procedurii de monitorizare efectuate.

3. Verificatorul ia în considerare toate metodele eficiente de control al riscului aplicate de operator în vederea reducerii la minimum a gradului de incertitudine.

4) Raportul

Verificatorul pregătește un raport privind procesul de validare în care menționează

dacă raportul prevăzut la art. 49 alin. (4) este satisfăcător. În raport specifică toate aspectele relevante pentru activitatea desfășurată. Verificatorul declară că raportul prevăzut la art. 49 alin. (4) este satisfăcător în cazul în care declarațiile cu privire la emisiile totale nu prezintă erori semnificative.

5) Cerințele minime privind competența verificatorului

Verificatorul este independent de operator, își desfășoară activitățile cu profesionalism și obiectivitate și înțelege:

- dispozițiile prevăzute de lege, precum și standardele și indicațiile relevante adoptate în conformitate cu art. 49 alin. (4);

- dispozițiile actelor normative secundare și actele administrative relevante pentru activitățile care fac obiectul verificării; și

- generarea tuturor informațiilor privind fiecare sursă de emisie din instalație, în special privind colectarea, măsurarea, calcularea și raportarea datelor.

II. Verificarea emisiilor de GES provenite

de la activitățile din domeniul aviației

1) Principiile generale și metodologia, stabilite în prezenta anexă se aplică verificării rapoartelor de emisii provenite de la zborurile care se încadrează în categoria activităților din domeniul aviației, specificate în anexa nr. 1.

În acest sens:

- a) la subcompartimentul A pct. 3) se face trimitere la operator, se interpretează ca trimitere la un operator de aeronave, iar la lit. c) a punctului respectiv, trimiterea la instalație se interpretează ca trimitere la aeronava utilizată la efectuarea activităților din domeniul aviației care fac obiectul raportului;

- b) la subcompartimentul A pct. 5) se face trimitere la instalație, se interpretează ca trimitere la operatorul de aeronave;

- c) la subcompartimentul B pct. 5) se face trimitere la activitățile desfășurate în instalație, se interpretează ca trimitere la activitățile din domeniul aviației care fac obiectul raportului, întreprinse de operatorul de aeronave;

- d) la subcompartimentul B pct. 2) se face trimitere la locul instalației, se interpretează ca trimitere la locurile folosite de operatorul de aeronave pentru a întreprinde activitățile din domeniul aviației care fac obiectul raportului;

- e) la subcompartimentul B pct. 3) subpct. 1 și 2 se face trimitere la sursele de emisii din instalație, se interpretează ca trimitere la aeronava pentru care răspunde operatorul de aeronave; precum și

- f) la subcompartimentul B pct. 3) subpct. 3 și pct. 5) se face trimitere la operator, se

interpretează ca trimitere la un operator de aeronave.

2) Dispoziții suplimentare privind verificarea rapoartelor de emisie din domeniul aviației.

Verificatorul se asigură, în special, că:

a) s-au luat în considerare toate zborurile care intră sub incidența unei activități din domeniul aviației, specificate în anexa nr. 1. În cadrul acestei responsabilități, verificatorul dispune de informații privind orarul și de alte informații de trafic ale operatorului de aeronave, inclusiv de informațiile obținute de la Eurocontrol, la cererea operatorului respectiv;

b) există o coerență globală a datelor privind consumul cumulat de combustibil și a datelor privind combustibilul achiziționat sau furnizat prin altă metodă aeronavei care efectuează activitatea de aviație.

3) Dispoziții suplimentare privind verificarea datelor tonă-kilometru prezentate în sensul art. 49 alin. (6).

1. Principiile generale și metodologia de verificare a rapoartelor privind emisiile în temeiul art. 49 alin. (3) menționate în prezenta anexă se aplică, de asemenea, după caz, la verificarea datelor tonă-kilometru din aviație.

2. Verificatorul se asigură că, în cererea operatorului în cauză, depusă în conformitate cu regulamentul prevăzut la art.49 alin.(6), au fost luate în considerare doar zborurile efectiv efectuate și care se încadrează în categoria activităților din domeniul aviației, specificate în anexa nr. 1, de care este responsabil operatorul de aeronave. În cadrul acestei responsabilități, verificatorul dispune de informații privind traficul operatorului de aeronave, inclusiv de informațiile obținute de la Eurocontrol, la cererea operatorului respectiv. De asemenea, verificatorul se asigură că sarcina utilă declarată de operatorul de aeronave corespunde înregistrărilor privind sarcinile utile, păstrate de operatorul în cauză în scopul asigurării siguranței zborului.